

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

▶ **Glasni pozivi ob mednarodnem dnevu invalidov**

▶ **Poslanica ministra**

▶ **Sprejem pri predsedniku Državnega zbora**

▶ **Gluhi so pokazali zrelost in dobro medsebojno sodelovanje!**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič

Naslov uredništva:

urednistvo@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Valentin Jenko

Jezikovni pregled:

Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delne objave nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno mnenja in stališča uredništva ter Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem uredništva. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zato na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list Republike Slovenije št. 89/98) ni zavezano plačilu davka na dodano vrednost. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Na sprejemu pri predsedniku republike ob Mednarodnem dnevu invalidov: foto: Milan Skledar

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.

Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHA.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Leta 2021 se je končalo v znamenju vpisa slovenskega znakovnega jezika v Ustavu Republike Slovenije. Da je ustavna pravica do komunikacije zakonita in nujna, so poslanci Državnega zbora RS z večino potrjevali v zadnjih dveh letih in pol, kolikor so trajali postopki, potrebni za dopolnitev drugega poglavja Ustave Republike Slovenije s slovenskim znakovnim jezikom in jezikom gluhoslepih. V letu, ko praznujemo trideset let samostojne Slovenije, je država uporabnike slovenskega znakovnega jezika priznala kot samostojno in neodvisno skupnost z lastno kulturo, identiteto in jezikom. Tako smo pred predsedovanjem Svetu EU postali prva država, ki je v ustavo umestila jezik gluhoslepih, in peta z znakovnim jezikom, vpisanim v ustavo. Pred nami so to že storile Avstrija, Madžarska, Finska in Portugalska.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vabimo vas, da glasilo soustvarjate z nami. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF, ali skenirana besedila, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v dokument, ampak jih pripnite k elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo zavrnil ali jih objavili brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Vsako leto 3. decembra po vsem svetu praznujemo mednarodni dan invalidov in oseb z oviranostmi. Za ozaveščanje o problematiki invalidnosti in spodbudo k prizadevanjem za izboljšanje statusa invalidov ga je leta 1992 razglasila Generalna skupščina Združenih narodov. Število oseb z oviranostjo po vsem svetu raste in ponekod dosega celo 20 % populacije, večinoma pa se, tako kot v Sloveniji, giblje okrog 16 %, kar je pri nas več kot 170.000 ljudi. Eden izmed razlogov za naraščanje njihovega števila je tudi staranje prebivalstva. Letošnje geslo Združenih narodov je »Vodenje in sodelovanje invalidov v vključujočem, dostopnem in trajnostnem svetu po covidu-19«.

Število svetovnega prebivalstva trenutno presega sedem milijard, od tega več kot ena milijarda ljudi živi z eno izmed oblik invalidnosti. Generalni sekretar Organizacije združenih narodov António Guterres je ob letošnjem 3. decembru poudaril, da »uresničevanje pravic, zastopanje in vodenje invalidov samih pelje celotno družbo k napredku«. Dodal je še, da je pandemija razgalila ovire in neenakosti, s katerimi se spoprijema milijarda ljudi na svetu, in pozval »vse države, da v celoti spoštujejo Konvencijo o pravicah invalidov, povečajo dostopnost in odpravijo pravne, socialne, ekonomske in druge ovire z aktivnim vključevanjem invalidov in njihovih organizacij«.

Dostopnost je eden od stebrov sodobne Evrope in je zapisana tudi v Konvenciji o pravicah invalidov. Naša država je že leta 1991 v Konceptiji razvojne strategije invalidskega varstva izrecno poudarila, da imajo invalidi pravico do neodvisnega življenja. To, da nihče ne sme biti zapostavljen zaradi svoje invalidnosti, pa je zapisano tudi v 14. členu Ustave RS. Prav tako je temu posvečen tudi Akcijski program za invalide, pozabiti pa ne smemo niti na Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI).

Ena izmed večjih težav oseb z oviranostjo je še vedno zaposlitev. Kajti kot navaja Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), se te osebe srečujejo z »dvakrat višjo brezposelnostjo kot neinvalidi. So tudi bolj izpostavljeni brezposelnosti za daljše obdobje, poleg tega pa se soočajo z večjim tveganjem izgube obstoječe zaposlitve. Trenutno je več kot dve tretjini invalidov povsem izključenih s trga delovne sile. Večina od njih je primorana živeti od državne podpore, zaradi česar so njihovi dohodki znatno nižji od drugih. Tudi sicer so dohodki invalidov v primerjavi z neinvalidi nižji. Zaposlovanje invalidov je ključni problem EU.«

Osebe z gluhoto so zelo ranljiva skupina prebivalstva že v običajnih razmerah, med epidemijo koronavirusne bolezni pa je bilo zanje še težje. Varuh človekovih pravic Peter Svetina je javnost med drugim seznanil s skrbjo ustanove, ki jo vodi, za njihove pravice med epidemijo. Varuh je vlado opozoril, da je treba gluhe in naglušne zaradi specifičnih potreb izvzeti iz ukrepov, povezanih z nošenjem mask, saj te otežujejo sporazumevanje. Pristojne pa je tudi pozval, naj poskrbijo za dostopnost dnevno pomembnih informacij o epidemiji v obliki, ki je primerna za ranljive skupine ljudi.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije se zavzema tudi, da bi bili nekateri deli sodišč in drugih javnih ustanov opremljeni z indukcijsko zanko in napravami za podnaslavljanje, da bi lahko gluhi in naglušni polno sodelovali v postopkih. Podobno pobudo so naslovili na nekatere domove za starejše, saj bi bila z uvedbo indukcijskih zank omogočena boljša socialna vključenost te skupine prebivalcev med preostale stanujoče. ●

S sekretarjeve mize

»Ne slišim, berem z ustnic.
Zaradi maske na obrazu ne vem, kaj mi želite povedati.«

UO ZDGNS potrdil vsa podpodročja Strategije ZDGNS 2021–2030

Upravni odbor ZDGNS je na več sejah obravnaval vsa podpodročja posebej in z nekaterimi popravki in dopolnitvami sprejel in potrdil usmeritve dela za naslednje dolgoročno obdobje. Zdaj smo že v fazi izvajanja nekaterih postavk strategije. ●

Strategija ZDGNS 2021–2030; foto: ZDGNS

Trgovina RehaSluh

V okviru ZDGNS deluje trgovina RehaSluh, ki je del širše strategije Dostopnosti in RehaCentra Sluh. V trgovini lahko s pomočjo strokovnjaka preizkusite, si izposodite ali kupite različne tehnične pripomočke in baterije ter tudi unovčite vrednotnice. Prijazno osebje in strokovno usposobljeni svetovalci podpirajo kakovostne tehnične pripomočke za osebe z izgubo sluha in

tudi za vse ustanove, ki prilagajajo prostore osebam z izgubo sluha. ●

Svetovanje pred nakupom tehničnega pripomočka; foto: RehaCenter Sluh

Katalog izdelkov trgovine RehaSluh

Glasilu smo priložili različno paleto tehničnih pripomočkov, ki jih lahko uporabniki kupijo z vrednotnico ali brez nje. Poiskali smo najboljše dobavitelje, seznam pa se bo sproti dopolnjeval tako z izdelki kot dobavitelji. ●

Eden izmed tehničnih pripomočkov v prodaji trgovine RehaSluha; foto: RehaCenter Sluh

Vrhovno sodišče RS, Ministrstvo za pravosodje, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani in ZDGNS vključeni v projekt dostopnosti sodišč

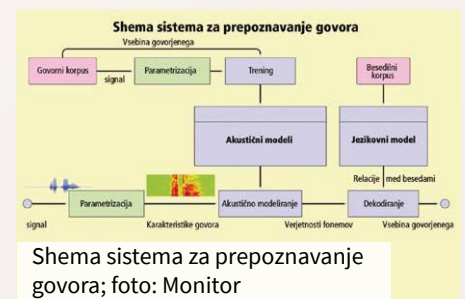
V sodelovanju z vsemi ključnimi deležniki so stekli postopki

za prijaznejšo dostopnost sodišč za osebe z izgubo sluha, in sicer na področju slušne dostopnosti, sprotnega zapisovanja razprav in tehnične prilagodljivosti. ●

Razpoznava govora za osebe z izgubo sluha in druge

ZDGNS se je vključila v projekt razvoja razpoznavalnika govora za slovensko jezikovno področje. Uporabniki te storitve niso samo osebe z izgubo sluha, temveč tudi hitro naraščajoče število starejših, za katere je ta storitev izredno koristna. ●

Schema sistema za prepoznavanje govora; foto: Monitor

Ministrstvo za kulturo, RTV Slovenija, FERI UL in ZDGNS vključeni v projekt sprotnega zapisovanja

V sodelovanju z vsemi ključnimi deležniki so stekli postopki za

prijaznejšo dostopnost informacij v realnem času, ki ponuja boljše dostopnost na vseh preostalih področjih življenja in dela oseb z izgubo sluha. ●

Projekt Vse je v naših rokah v vrtcih in osnovnih ter srednjih šolah

Vse izobraževalne ustanove v RS do visokošolskega izobraževanja so prejele učna gradiva za dan oziroma teden znakovnega jezika. Izredno smo veseli, da so se v projekt vključile številne izobraževalne ustanove; prejeli smo veliko zahval in spodbudnih povratnih informacij, tako da bomo projekt nadaljevali vsako leto. ●

Sprejem pri predsedniku DZ ob dnevu slovenskega znakovnega jezika

Predsednik DZ Igor Zorčič je sprejel predstavnike ZDGNS ob dnevu

SZJ ter izrazil potrebo po čimprejšnji uveljavitvi ustavnega zakona v vse pore življenja in dela gluhih. ●

Evalvacija modela poučevanja in tolmačenja SZJ ter poučevanja slovenščine za gluhe in naglušne

ZDGNS sodeluje kot partner pri projektu Evalvacije, katerega nosilec je Pedagoška fakulteta v Ljubljani. Evalvacija je sicer nujno potrebna pred umestitvijo znakovnega jezika v proces izobraževanja. ●

Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Združenje direktorjev DSO, MDDSZEM Direktorat za socialne zadeve in ZDGNS vključeni v projekt skrbi za starejše

ZDGNS je vsem DSO poslal priporočila za tehnično in kadrovsko dostopnost za osebe z izgubo sluha, aktivno vključevanje družtev gluhih in naglušnih v DSO in

potrebo po prednostni obravnavi starejših gluhih ali težje naglušnih pri premestitvi v drug DSO z namenom druženja in socialnega vključevanja. ●

Raziskava Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, DSO in ZDGNS o številu oseb z izgubo sluha v DSO

Obsežna raziskava med DSO je pokazala, da je med stanovalci DSO veliko število oseb z izgubo sluha; da je potrebno stalno usposabljanje strokovnih kadrov; ter da je treba omogočiti programe tudi za vse starejše, ki zaradi izgube sluha težje spremljajo program in se težje vključujejo. ●

Prvi slovenski študijski program na področju tolmačenja

Univerza v Ljubljani je potrdila spremembo magistrskega študija Tolmačenje, ki ga izvaja Oddelek za prevajalstvo Filozofske fakultete UL, v skladu s katero bo od študijskega leta 2022 dalje kot enega od jezikov mogoče izbrati tudi slovenski znakovni jezik. Nova smer znotraj obstoječega študijskega

programa bo interdisciplinarna in bo vključevala sodelovanje z drugimi oddelki Filozofske fakultete ter Pedagoško fakulteto UL. Pri pripravi programa je tesno sodelovala tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Gre za prvi slovenski študijski program na področju tolmačenja za slovenski znakovni jezik, ki bo namenjen konferenčnim tolmačem na najvišji ravni (vladne ustanove, mednarodne konference itd.). Študij sledi mednarodnim smernicam in vključuje tudi angleški jezik ter mednarodno krettnjo. Študij ne nadomešča izobraževanj in izpitov Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik, temveč je namenjen vsem, ki bi svoje znanje radi še nadgradili in se s tolmačenjem za slovenski znakovni jezik tudi znanstveno ukvarjali. ●

Priznanje MDDSZEM za izstopajoče kvalitetno in strokovno delo prejme Matjaž Juhart

Matjaž Juhart je prejel priznanje MDDSZEM za izstopajoče kvalitetno in strokovno delo v zadnjih petih letih. ●

Matjaž Juhart sprejema priznanje; foto: MDDSZEM

Filmoteka in ZDGNS za podnaslavljanje slovenskih filmov

Studio ZDGNS izvaja prilagoditve s podnapisi za slovenske filme v okviru Filmoteke. ●

Do 1 % dohodnine za razvoj slovenskega znakovnega jezika

ZDGNS kljub vsem naporom v Slovarju SZJ razpolaga s približno 22.000 kretnjami, kar je še vedno raven osnovnošolskega besednega zaklada. Zato da bi pospešili razvoj novih kretenj, raziskav in standardizacije, smo pristopili k akciji % za razvoj SZJ. ●

Slika iz kampanje ZDGNS k doniranju dela dohodnine; foto: ZDGNS

Predsedstvo Športne zveze gluhih Slovenije

Predstavniki društev v predsedstvu ŠZGS so se sestali na letnem sreča-

Udeleženci seje predsedstva ŠZGS; foto: Sabina Hmelina

nju, pregledali dosedanje delo in začrtali smernice dela za v prihodnje. Prihodnje leto nas čakajo veliki mednarodni športni dogodki, ki jih naši športniki že komaj čakajo. ●

30. obletnica sprejetja Ustave RS tudi z znakovnim jezikom gluhih in jezikom gluhoslepih

Številne dejavnosti, povezane z obletnico sprejetja Ustave RS, posebej omenjajo tudi novi 62.a člen. Gre za enajsto spremembo Ustave RS in ponosni smo, da smo del tega zgodovinskega dogodka. ●

Ustava RS v stripu

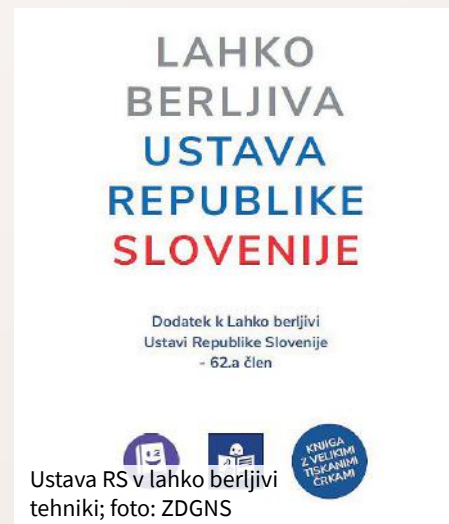
Državni zbor RS je izdal strip Ustave RS, ki na drugačen način oriše ustavne člene, med katerim je tudi 62.a člen. ●

Iz stripa o Ustavi RS; foto: ZDGNS

Ustava RS v lažje berljivi tehniki

Zveza Sožitje je izdala Ustavo RS v lažje berljivi tehniki, ki vključuje tudi novi 62.a člen. ●

Peticija EU za pravice gluhih žensk

ZDGNS je pristopila k peticiji na evropski ravni, da se zagotovita ustrezna zaščita in enakopravnost gluhih žensk po vsem svetu. Stekle so tudi že prve dejavnosti na tem področju v Sloveniji. Valerija Škof je prevzela štafeto in začrtala prve smernice. ●

Predavanje o seznamu telesnih okvar in predpisu ZPIZ-2J; foto: ZDGNS

Predavanje RehaCentra Sluh: 80 % telesna okvara za osebe z izgubo sluha

Kljub naporom ZDGNS, da bi država osebam z izgubo sluha priznala 100-odstotno telesno okvaro, cilj ni bil dosežen, jo je pa država dvignila na 80 % in tako tem osebam omogočila dodatne olajšave, ki jih prej niso imele. Na predavanju smo želeli pridobiti sogovornika z MDDSZEM, ZPIZ ali ZZZS, a pri tem nismo bili uspešni. Tako smo pridobili pravnico, specialistko s tega področja, da nam je tematiko obširneje razložila. ●

Daša Peperko; foto: Spletna TV

Predavanje RehaCentra Sluh: Poskrbimo za dobro počutje

RehaCenter Sluh nadaljuje izobraževanja in posebno pozornost posveča tudi prazničnemu času. ●

Anton Petrič na predavanju; foto: ZDGNS

Mednarodna konferenca MDDSZEM: Večja mobilnost in dostopnost

Anton Petrič je v imenu ZDGNS predaval na mednarodni konferenci in predstavil priložnosti in izzive oseb z izgubo sluha. ●

Predavanje RehaCentra Sluh: Kako doma lažje skrbeti za bolnega ali onemoglega svojca?

V sodelovanju z Inštitutom Antona Trstenjaka smo organizirali izjemno dobro sprejeto predavanje s področja skrbi za bolne in onemogle. ●

Predavanje RehaCentra Sluh: Integrirana dolgotrajna oskrba in koncept sodobnega doma za starejše ljudi

V sodelovanju z Inštitutom Antona Trstenjaka smo organizirali aktualno in zanimivo predavanje s področja zakona o dolgotrajni oskrbi. ●

ZDGNS: dogodek Osti jarej ob 30. obletnici sprejetja Ustave RS

Ob okrogli obletnici sprejetja Ustave RS smo organizirali poseb-

S prireditve ZDGNS Osti jarej; foto: Sportida

no prireditev in združili skupnost oseb z izgubo sluha s posebnimi gosti. Izredno lepa prireditev v polni dvorani je bila lepa osvežitev v teh »korona časih«. Seveda je vse potekalo v skladu z epidemiološkimi ukrepi. ●

Tina Grošelj in Marko Kumer - Murč; foto: Sportida

Premiera dokumentarnega filma 62.a

Avtorja filma Tina Grošelj in Marko Kumer - Murč sta nas ganila s pristno zgodbo od prepovedi do vpisa znakovnega jezika v Ustavo RS. Iz srca hvala vama ter vsem ustvarjalcem in sodelujočim. ●

Matevž Andročec - Ževža in Emina Gazibera, režiserka; foto: Sportida

Videospot Verjemi vase

Na velikem platnu Kina Šiška smo si ogledali videospot Verjemi vase raperja Matevža Andročca - Ževže. Iskreno se mu zahvaljujemo, da nas je popeljal v neverjetni svet glasbe in kretnje ter močnega sporočila. ●

Premiera komedije ne(za) slišanege DECI-BELga

Na velikem odru pred polno dvorano smo si ogledali predstavo gluhih in sliščih, ki so vsi skupaj predstavo odkretali v znakovnem jeziku in jo podprli z neverjetnimi glasovi. Hvala vsem ustvarjalcem za lepo simbiozo vsega. ●

Posebno priznanje ZDGNS mag. Cvetu Uršiču za posebno vlogo na področju oseb z izgubo sluha

Ob posebni priložnosti – ob 30. obletnici sprejetja Ustave RS – smo

Predsednik ZDGNS in mag. Cvetu Uršič; foto: Sportida

na prireditvi ZDGNS Osti jarej podelili posebne zahvale nekaterim posameznikom, ki so z izstopajočim delom izboljšali kakovost življenja in dela oseb z izgubo sluha, med katere štejemo gluhe, naglušne, osebe

s polževim vsadkom in osebe z gluhoslepoto. Iz srca hvala! ●

Posebno priznanje ZDGNS dr. Boru Štrumbelju za posebno vlogo na področju oseb z izgubo sluha

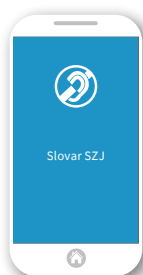
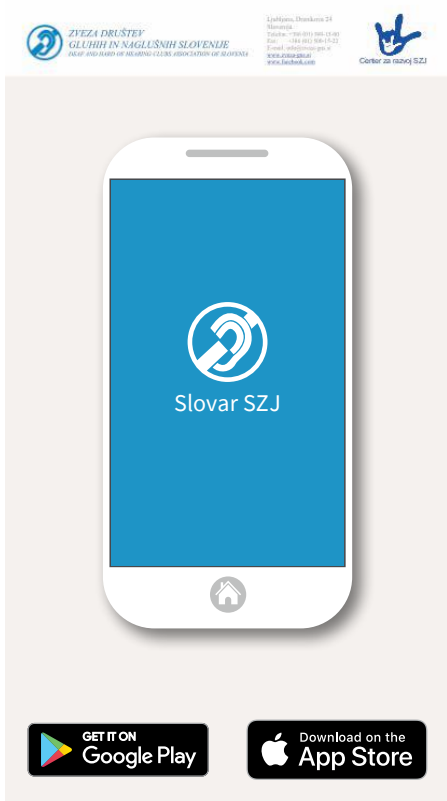
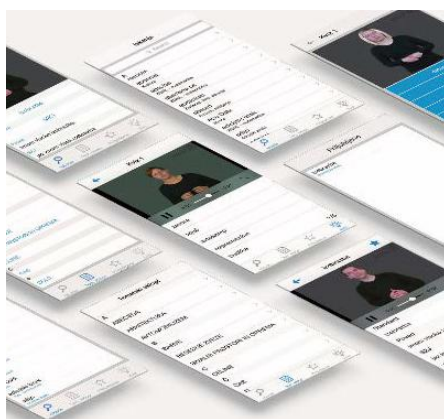

Predsednik ZDGNS in dr. Boro Štrumbelj; foto: Sportida

QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

- Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).
- Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

OB MEDNARODNEM DNEVU GLASNI POZIVI K POLNOPRAVNEMU VKLJUČEVANJU INVALIDOV V DRUŽBO

Anton Petrič in STA

Borut Sever, predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije; foto: Primož Pičulin

Predstavniki invalidskih organizacij so na tradicionalnem sprejemu pri predsednikih države, vlade in DZ na Brdu pri Kranju ob bližajočem se mednarodnem dnevu invalidov posebej omenili letošnje pozitivne premike na področju pravic invalidov. Opozorili pa so tudi na izzive, med drugim na vključitev invalidov v vse postopke, ki se jih tičejo. Sprejema se je udeležil tudi Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Kot je povedal predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije Borut Sever, se lahko letos Slovenija pohvali z zgodovinskim dosežkom, to je vpisom slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v ustavo.

Sprejete so bile tudi nekatere zakonodajne spremembe, ki so izboljšale vsakdan invalidov; med drugim so prinesle dvig najnižjih pokojnin in omogočile nadomestilo za telesno okvaro tistim, katerih invalidnost ne izhaja iz dela. Prav tako so pozitivne novice prinesle spremembe zakona o zdravstvenem varstvu

in zdravstvenem zavarovanju ter zakon o osebni asistenci.

»Priča smo nekaterim pozitivnim spremembam v odnosu do invalidov,« je poudaril Sever. Obenem pa je opozoril, da nekatere ključne zaveze iz konvencije o pravicah invalidov še vedno ostajajo neuresničene. Povezane so predvsem z dostopnostjo fizičnega okolja, mobilnosti in prevoza ter informacij in komunikacij.

Tako invalidom še vedno niso dostopne niti vse javne ustanove. Nasloviti je treba tudi problem nedostopnosti javnega prevoza in v polnosti uveljaviti določbe zakona o izenačevanju možnosti invalidov, ki določa, da bi morali biti avtobusni prevozi že do leta 2020 dostopni vsem, a to še ni uresničeno. Podobno velja tudi za zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja.

»Diskriminacija invalidov se tako žal še vedno kaže, v času epidemije covid-19 pa so se razkrile velike pomanjkljivosti tudi v podpornih sistemih, kot v sistemu zdravstvenega in socialnega varstva ter drugje, kjer je treba pospešiti postopke deinstitutionalizacije, vzpostaviti mreže podpornih storitev, predvsem pa tudi storitve dolgotrajne oskrbe,« je navedel Sever. Ob tem je posebej omenil potrebo po dvigu različnih prejemkov in dodatkov za invalide, ki so močno izpostavljeni tveganju revščine.

Hkrati je poudaril, da ne sme priti do zmanjšanja zdajšnjih pravic, in opozoril na negativne posledice, ki jih prinaša predlog sprememb zakona o igrah na srečo, zlasti v skrbi za najtežje invalide. Spomnil je, da konvencija zahteva, da so invalidi polno vključeni v vse postopke, ki se jih tičejo, kljub temu pa pri pripravi teh sprememb niso sodelovali.

Na škodljivost omenjenih zakonskih sprememb je opozorila tudi predsednica Sveta za invalide RS Mateja Toman, ki je zaskrbljena tudi zaradi nekaterih določil predloga zakona o dolgotrajni oskrbi. Pozvala je, naj se z mrtve točke premakne in čim prej sprejme leta 2019 pripravljen predlog zakona o svetu za invalide, kar bi omogočilo učinkovito delo sveta kot neodvisnega in samostojnega organa za uresničevanje in varovanje pravic invalidov.

Predsednik DGN Ljubljana Gorazd Orešnik, minister Janez Cigler Kralj, predsednik ZDGNS Mladen Veršič in državni sekretar Cveto Uršič;

Predstavnike invalidskih organizacij so pred mednarodnim dnevom invalidov, ki ga zaznamujemo 3. decembra, sprejeli predsednik republike Borut Pahor, predsednik DZ Igor Zorčič in predsednik vlade Janez Janša. Sprejema so se med drugim udeležili tudi minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Janez Cigler Kralj, predsednik državnega sveta Alojz Kovšca ter predstavnik invalidov v DS Danijel Kastelic.

Pahor je v nagovoru poudaril, da je vsakoletno srečanje priložnost, da skupaj premislimo o možno-

stih za izboljšanje položaja invalidov. »Naša skupna dolžnost je nenehno opozarjati na tisto, kar moramo kot družba in država izboljšati,« je dejal in dodal, da vsako leto opazajo tudi napredek.

»Pred dvema letoma smo se spraševali o ureditvi dolgotrajne oskrbe. Po 20 letih je zdaj zakon pred sprejetjem v DZ. Nikoli seveda ne bo popoln, vedno bodo pripombe nanj, a je treba ugrizniti v to, čeprav kislo jabolko in mu odpreti pot. Dolgoživa družba ga je potrebovala včeraj in ga bo še mnogo bolj jutri,« je poudaril. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

POSLANICA MINISTRA JANEZA CIGLERJA KRALJA OB 3. DECEMBRU, MEDNARODNEM DNEVU INVALIDOV

Minister Janez Cigler Kralj; foto: Primorske novice

3. december je Organizacija združenih narodov razglasila za mednarodni dan invalidov in letošnje geslo Združenih narodov je »Vodenje in sodelovanje invalidov v vključujočem, dostopnem in trajnostnem svetu po covidu-19«.

Leta 1992 so Združeni narodi 3. december razglasili za mednarodni dan invalidov, da bi v najširši družbi spodbudili boljše razumevanje problematike, povezane z invalidnostjo, z zavzemanjem za dostojanstvo, pravice in blaginjo invalidov ter z vključevanjem invalidov v politično, družbeno, gospodarsko in kulturno življenje. Pravica do polnega in enakopravnega vključevanja in sodelovanja v družbi je zapisana v konvenciji o pravicah invalidov, ki jo je Slovenija leta 2008 ratificirala med prvimi, s čimer se je zavezala tudi k njenemu uresničevanju.

V letih po ratifikaciji konvencije je Slovenija dokazala, da gre po pravi poti in da sledi svojim obveznostim iz konvencije ter vestno uresničuje svoje zaveze, uspešno pa je sprejela tudi širok spekter invalidske zakonodaje, ki ureja celotno področje življenja inva-

lidov. Sprejela je vse od zakona o izenačevanju možnosti invalidov in zakona o osebni asistenci do zakona o socialnem vključevanju invalidov, v postopku sprejemanja pa je tudi zakon o dolgotrajni oskrbi. S 1. 1. 2022 bo začel veljati tudi nov, že tretji Akcijski program za invalide za obdobje 2022–2030.

Prav posebej pa je treba poudariti, da smo v letu 2021 ob visokem družbenem soglasju v Ustavo Republike Slovenije umestili slovenski znakovni jezik in kot prvi na svetu tudi jezik gluhoslepih.

Pomembno je zavedanje, da je invalidna oseba enakopraven in enakovreden člen družbe, ki lahko prispeva svoje najboljše moči in bogati politično, družbeno, gospodarsko in kulturno življenje. Ministrstvo si prizadeva, da bi vsi invalidi imeli enak dostop do zdravstvenega varstva, izobraževanja in zaposlitve, da bi bili vsi deležni storitev, ki jih potrebujejo, in da bi bili vključeni na vsa področja družbenega življenja.

Zato je tako v Sloveniji kot v Evropski uniji treba invalidom v družbi nameniti posebno pozornost. Univerzalna dostopnost in odpravljanje ovir sta ključnega pomena za zagotovitev polnopravne udeležbe invalidov v družbi, zato moramo več skrbi posvečati odstranjevanju ovir v fizičnem in družbenem okolju. Slovenija se navedene problematike še kako zaveda, zato je kot predsedujoča država Evropske unije 20. oktobra na Brdu organizirala Mednarodno konferenco z naslovom »Večja mobilnost in dostopnost sta pot k večji udeležbi in opolnomočenju invalidov v družbi«.

Pomoč pri premagovanju ovir se mora začeti že v najzgodnejšem obdobju življenja, v procesu izobraževanja, s posebno skrbjo pri vključevanju mladih na trg dela. S tem namenom je ministrstvo vzpostavilo projekt Prehod mladih, ki je v slovenskem prostoru že prepoznan in uveljavljen kot nepogrešljiv povezovalni člen med sistemom šolanja otrok s posebnimi potrebami in sistemom zaposlovanja invalidov, da bi s tem zmanjšalo prepad med njima. Med delodajalci obstaja veliko zglednih primerov zaposlovanja invalidov, ki jim želimo dati prav posebno mesto, zato jim vsako leto podelimo nagrade za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov, z namenom spodbude

in hkrati ozaveščanja, da so invalidi ob ustrezni podpori in dani priložnosti pomembni člani delovnega kolektiva.

Že drugo leto se svet spopada z epidemijo covid-19, ki prinaša večje tveganje prav za ranljive skupine, saj se po dostopnih podatkih kar šest oseb od desetih s težjim potekom bolezni uvršča v eno izmed ranljivih skupin. In invalidi spadajo v to ranljivo skupino, epidemija se je prav njih precej močno dotaknila. Zato smo poleg splošnih ukrepov za omilitev posledic epidemije, namenjenim vsem zaposlenim, zagotovili tudi mesečni krizni dodatek za invalide, za-

poslene v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih, povišali obstoječo subvencijo plače invalidom za 10 % ter zagotovili enkratni solidarnostni dodatek za invalide s statusom po zakonu o socialnem vključevanju invalidov, ki je bil izplačan dvakrat.

Na koncu želim poudariti, da si tako sam osebno kot tudi na ministrstvu prizadevamo, da bi bilo invalidom na vseh ravneh omogočeno polnopravno življenje v družbi in v vključujočem, dostopnem in trajnostnem svetu tudi po pandemiji covid-19.

Vsem invalidom in njihovim svojcem izrekam čestitke ob mednarodnem prazniku invalidov. ●

V SLOVENIJI IZOBRAZBENA RAVEN GLUHIH MED NAJSLABŠIMI V EVROPI

Anton Petrič

Predsednik ZDGNS Mladen Veršič in predsednik Državnega zbora Igor Zorčič; foto: Spletna TV

Predsednik Državnega zbora RS Igor Zorčič je v ponedeljek, 15. novembra 2021, sprejel predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladena Veršiča in Valeri-

jo Škof, ki pri Zvezi deluje na področju razvoja znakovnega jezika. Sprejem je potekal v luči dneva slovenskega znakovnega jezika, ki ga praznujemo 14. novembra.

Predstavnika Zveze sta se Igorju Zorčiču uvodoma zahvalila za podporo pri uspeli pobudi vpisa slovenskega znakovnega jezika v Ustavo RS, v nadaljevanju pogovora pa sta predstavila tudi prihodnje korake oziroma težave pri uresničevanju pravic gluhih.

Kot je dejal predsednik Zveze Mladen Veršič, je letošnji dan slovenskega znakovnega jezika še posebno

pomemben, saj ga prvič od leta 2014 zaznamujemo z vpisom znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo RS. Sprejem novega 62.a člena v Ustavo RS je bil po Veršičevih besedah velik in pomemben dogodek za gluhe in naglušne osebe. Veseli so bili velike podpore v parlamentu in dosežka, s katerim je Slovenija postala peta država v Evropi, ki je pravico do uporabe znakovnega jezika vnesla v ustavo. Predsednik Državnega zbora RS Igor Zorčič je ob tem izrazil prepričanje, da zapis pravice do uporabe znakovnega jezika v ustavo ni končni cilj, ampak dober temelj za nadaljnja prizadevanja oseb z okvaro sluha za udeležanje njihovih pravic.

Dan znakovnega jezika je po besedah predstavnikov Zveze tudi priložnost, da opozorijo na številne pomanjkljivosti na področju izobraževanja gluhih. Kot je poudarila Valerija Škof, razvoj znakovnega jezika poteka zelo počasi. Največja težava se po

Predstavnika ZDGNS na delovnem pogovoru pri predsedniku Državnega zbora; foto: Spletna TV

njenih besedah pojavlja pri izobraževanju, kjer je kot primer posebej omenila pomanjkanje kretenj za strokovne izraze. Treba bi bilo razviti večjo bazo kretenj, je pri tem dejal Veršič in dodal: »Pravimo, da imamo razvitih približno 21 tisoč kretenj, kar je besedni zaklad otroka v osnovni šoli, v realnosti pa jih je še manj.« Potrebno bi bilo sistemsko financiranje razvoja slovenskega znakovnega jezika, sta dejala predstavnika Zveze in pri tem dodala, da je v primerjavi z Evropo v Sloveniji izobrazbena raven gluhih med najslabšimi. Veršič je še opozoril,

da je treba misliti na mlade, na njihovo pravico do izobrazbe, da bi dobili službo in imeli boljšo prihodnost.

Igor Zorčič je predstavnika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije spodbudil, naj strnejo svoja opažanja in skušajo ugotoviti, kako z zakoni in podzakonskimi akti rešiti težave. Po Zorčičevem prepričanju je njihov dejavni pristop k reševanju zaznanih težav najboljše zagotovilo za uspeh, pri tem pa jim bo, kot je še dodal, v okviru svojih pristojnosti z veseljem pomagal še naprej. ●

TUDI TO JE SLOVENŠČINA!

Maruša Zdešar

Ustava naše neodvisne države decembra praznuje 30 let. Doslej je bilo uveljavljenih enajst njenih dopolnitev, zadnja z 62.a členom. Pri Zvezi društev gluhih in naglušnih

Slovenije, ki je bila pobudnica ustavne dopolnitve, so o tej zgodovinsko pomembni zmagi za uporabnike z javnostjo komunicirali s kampanjo Tudi to je slovenščina.

»Znakovni jezik je bilo treba vpisati v Ustavo RS, ker gluhi niso imeli enakih možnosti, in to predvsem pri izobraževanju, saj še danes veljajo za najmanj izobražene med invalidi, in ker še ni dozorela miselnost, da gluhi potrebujejo tolmača, da lahko enakovredno dostopajo do izobraževanja, tako kot je za otroka na invalidskem vozičku dvigalo nekaj, s čimer dostopajo do šole. Po drugi strani pa je bil največji problem, ki ostaja aktualen še danes, da bi bilo treba hitreje in poglobljeno naprej razvijati znakovni jezik. Danes ta obsega le 21.000 kretenj, kar je besedni zaklad sliščega osnovnošolca,« pojasnjuje ozadje kampanje Tudi to je slovenščina mag. Tina Grošelj, vodja komuniciranja o dopolnitvi ustave z 62.a členom.

Osnovni slogan kampanje Tudi to je slovenščina, ki je bila namenjena predvsem slišči populaciji, so

Mag. Tina Grošelj

nam s plakatov mestnih ulic sporočali trije velikani slovenskega jezika: Primož Trubar, France Prešeren in Ivan Cankar. »Ti trije velikani so zaradi svoje pogoste navzočnosti v zgodovini in zaradi simbolike precej prepoznavni in tudi od njih smo se vsi učili slovenščine v šoli – iz literature, z branjem in zdaj iz avdio knjig. Učijo nas osnovne slovenščine, našega maternega jezika. Tokrat pa se nam je zdelo zelo primerno, da nas učijo tudi znakovnega jezika. Zato izbor teh treh likov, saj podajo zelo učinkovito sporočilo, ki smo ga želeli posredovati,« razlaga Jure Korenč, kreativni direktor pri Agenciji 101 in avtor idejne zasnove kampanje Tudi to je slovenščina.

Mag. Tina Grošelj dodaja: »Želeli smo široko komunicirati s to kampanjo, priti do zavesti, do src ljudi, in jih obvestiti, da je tudi znakovni jezik – jezik, da so med nami gluhi ljudje in da imajo pravico do svojega jezika. Želeli smo uresničiti najvišjo stopnjo vključenosti gluhih v družbo, ki bi bila dosežena, če bi vsi znali znakovni jezik. S to kampanjo smo za-

to želeli vsakega človeka naučiti vsaj eno kretnjo in izbrali smo kretnjo 'rad te imam'.« Kreativni direktor Agencije 101 Korenč doda svoj uvid: »Ta znak smo izbrali tudi zato, ker je zelo prepoznaven v splošni javnosti, sicer pod drugim pomenom. Zato se nam je zdel najzanimivejši za to, da se s kampanjo naučimo prav ta znak in pomen, ki stoji za njim.«

Likovno podobo treh velikanov slovenskega jezika je oblikoval ilustrator David Krančan. »Za upodobitev velikanov sem izbral preprosto risbo s svinčnikom, ker mi je najbližje za portretiranje, hkrati pa sem bil pozoren, da sem v vizualnem nagovoru dostojen in spoštljiv do teh likov, ki jih predstavljamo v kampanji. Pri samem portretu pa sem iskal neko iskrivost v očeh. Liki so upodobljeni v različnih starostnih obdobjih: Trubar je najstarejši, sledi mu Prešeren, potem je Cankar. Pri Cankarju sem izbral eno od nje-

govih mlajših podob, tako da imamo tudi tukaj neko gradacijo. Pri upodobitvi in konceptu smo se trudili, da portretiranci ne bi bili preveč resni ali zagrenjeni. Želeli smo, da bi s svojim izrazom dajali upanje, zainteresiranost, potem pa smo jih v kombinaciji s kretnjo 'rad te imam' naredili vesele in upajoče,« postopek nastajanja ilustracij opisuje Krančan.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je bila s kampanjo zelo uspešna. Dosegla je več kot sto medijskih objav v tiskanih in avdiovizualnih medijih, vodja kampanje mag. Grošelj zato ne skriva zadovoljstva: »Vesela sem, da je sporočilo odmevalo zelo široko in zelo jasno. Zdaj si samo želim, da bodo uporabniki imeli od te ustavne dopolnitve največ in da bomo v prihodnosti dobili gluhe podjetnike, odvetnike, zdravnike. Da bodo prisotni v vseh poklicih, kjer jih danes ne najdemo. In da ne bomo več ponavljali, da so najslabše izobraženi med invalidi. Zdaj imajo na voljo vse potrebno, tako da si želim, da bodo lahko uresničili svoje potencialne. Potem bo to največje zadovoljstvo vseh nas, ki smo sodelovali pri tem delu.« ●

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV}, ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletne TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

GLUHI SO POKAZALI ZRELOST IN DOBRO MEDSEBOJNO SODELOVANJE!

Mag. Tina Grošelj

Decembra smo praznovali 30. obletnico razglasitve in obrambe samostojne in neodvisne države Republike Slovenije. Pred 30 leti se je spisala zgodba o uspehu slovenskega naroda v srednji Evropi. Leta 1991 smo dobili svojo prvo ustavo oziroma osebno izkaznico naše neodvisne države. Lahko bi ji rekli tudi potni list v mednarodne povezave, Evropsko unijo in Organizacijo združenih narodov. Doslej je bilo uveljavljenih enajst njenih dopolnitev, zadnja z 62.a členom, na pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Pri dopolnitvi ustave s slovenskim znakovnim jezikom in jezikom gluhoslepih je imel nepogrešljivo vlogo tudi zaslužni profesor Pravne fakultete Univerze v Ljubljani dr. Ciril Ribičič, slovenski pravnik, sodnik, politik, pisatelj in pedagog, saj je vodil strokovno skupino ustavne komisije Državnega zbora RS, ki je pomagala poslancem s strokovnimi pripombami pri sprejemanju in pisanju 62.a člena. »Ko smo se lotili dela, so bile razlike razmeroma velike. Presegel sem svoje pristojnosti, da sem kakšnega poslanca povabil na kavo oz. čaj in ga poskušal prepričati, da v nečem nima prav in naj od tega odstopi v interesu zadeve, da bo stvar sprejeta. Zato mi ni bilo vseeno, bil sem vesel. Rad bi se zahvalil vsem, ki so k temu prispevali, kot sem poskušal tudi sam, da je na koncu vse skupaj uspelo,« o zadovoljstvu ob uspehu pripoveduje zaslužni profesor dr. Ciril Ribičič.

Ob uveljavitvi 62.a člena je naša država postala bolj demokratična, saj je po Ribičičevem mnenju prava demokracija tista, »ki jo na svoji koži občuti tudi najranjivejša manjšinska skupnost, v tem primeru tisti, na katere se nanaša pravica do uporabe znakovnega jezika. Gluhi so pokazali zrelost in dobro medsebojno sodelovanje.« Sogovornik razlaga: »Ta manjšina je enotno stala za pobudo in v celotnem postopku pokazala tudi sposobnost sklepanja kompromisov, zato da je bila stvar sprejeta in da nimamo nikogar, ki bi glasoval proti ali rekel, da v postopku niso bile upoštevane njegove pripombe.«

V teoriji velja rek, da se ustava spreminja s tresočo se roko, kar v praksi pomeni, da so postopki za dopolnitev najpomembnejše listine za delovanje države dolgotrajni. V vseh postopkih sprejemanja je predpisana tudi dvotretjinska večina poslancev, ki se

Tina Grošelj, Marko Kumer, Ciril Ribičič, Sašo Letonja; foto: Spletna TV

s predlogom strinja. »Zato so ti postopki dolgotrajni. Vendar bi rekel, da je bil ta pravzaprav hiter glede na položaj v državi, kjer v zadnjem času poteka besedna vojna med vlado in opozicijo. Razmere so takšne, da so vsi poslanci vmešani v medsebojne spore in je težko dati na dnevni red vprašanje, ki bo povežalo vse poslance. V tem primeru se je posrečilo. Mag. Dejan Židan je modro vodil ustavno komisijo. Strokovna skupina pa je imela pri tem pomembno vlogo. Delati smo morali na podlagi strokovnih meril, vendar smo iskali rešitve, ki ne bi po nepotrebem ogrožale dvotretjinske večine,« še pojasnjuje Ribičič.

62.A ČLEN

»Zagotovljena sta svobodna uporaba in razvoj slovenskega znakovnega jezika. Na območjih občin, kjer sta uradna jezika tudi italijanščina ali madžarščina, je zagotovljena svobodna uporaba italijanskega in madžarskega znakovnega jezika. Uporabo teh jezikov in položaj njihovih uporabnikov ureja zakon.

Svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih ureja zakon.«

Pri svojem delu se je dr. Ribičič ukvarjal tudi s pomisleki nekaterih, da gre vendar za majhno skupino uporabnikov, vendar je bil pri zagovarjanju svojih stališč dovolj prepričljiv, saj ustavni pravniki menijo, da »število uporabnikov pri manjšinah ne sme biti

merilo. Ne sme biti omejitvev, ker je to zagotavljanje pravic posameznikom. Manjšina, že samo ime pove, je majhna skupnost, ne velika.«

Z uveljavitvijo 62.a člena smo vendarle stopili korak naprej k spoštovanju temeljnega cilja slovenske ustave, da deluje v dobro vseh državljanov in da smo pred zakonom vsi enaki. Zgodovinsko pomembnega uspeha niso spregledali niti slovenski mediji: »Nikoli v zgodovini se v Sloveniji še ni toliko pisalo o gluhih in invalidih. Že sam postopek spreminjanja ustave je pokazal, da ima Slovenija do svojih ranljivih manjšin zrel odnos,« poudarja profesor Ribičič.

Tako se je v 21. stoletju, skoraj petsto let po Trubarju, z velikim zmagoslavjem končalo obdobje prizadevanj gluhih in gluhoslepih za temeljno človekovo pravico – pravico do uporabe svojega maternega jezika. Zato so danes vsem dovoljene sanje. Vse nadaljnje dni pa naj jim ta pomembna zmaga tlakuje pot do uspeha in uresničitve vseh njihovih zmožnosti! Pri Zvezi društev gluhih in naglušnih se že ozirajo v prihodnost in pričakujejo, da se bo vpis v ustavo hitro prelil v zakonodajo, predvsem na področjih izobraževanja, razvoja znakovnega jezika in dostopnosti do informacij. ●

NOVI ZAKON O IGRAH NA SREČO BURI DUHOVE

✎ Vlasta Tifengraber

Državni svetniki so v začetku decembra pravzaprav pričakovano zavrnilo spremembe in dopolnitve zakona o igrah na srečo, po katerih bi se povečalo število prireditev klasičnih iger na srečo z dveh na pet, vlada pa bi koncesije na podlagi javnih razpisov podeljevala najmanj trikrat letno. In zakaj? »Ker predlog zakona ne upošteva stališč ključnih deležnikov v obstoječem sistemu in ker državni svet ocenjuje, da obstoječi loteriji, Loterija Slovenije in Športna loterija Slovenije, ustrezno zapolnjujeta vrzel pri skrbi za delovanje invalidskih in humanitarnih organizacij, podpira sedanji model sodelovanja države, loterij ter invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij ter nasprotuje rušenju dobro delujočega modela iger na srečo,« so pojasnili odločitev. Med drugim državne svetnike preseneča »neprepričljivost zakonskih rešitev«, obrazložitev pa da je »v nekaterih delih nedorečena«. Opozorili so tudi, da so jih nekateri ključni deležniki že pozvali k vložitvi odločilnega veta, če bi bila novela sprejeta.

Razpad financiranja organizacij

Ključni deležniki, torej predvsem invalidske, humanitarne in športne organizacije, so tako kot obe loteriji prepričani, da se nam s sprejetjem predloga zakona o igrah na srečo obeta popoln razpad obstoječega načina financiranja invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij. Na Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij FIHO, ki sofinancira programe in storitve invalidskih in humanitarnih organizacij, ne skrivajo nezadovoljstva nad takšnimi spremembami zakona. »Preseneča nas, da je tako nenadno in brez vključevanja javnosti in javne razprave prišla na mizo ta novela nova zakona o igrah na srečo, ki po našem mnenju popolnoma spreminja financiranje invalidskih, humanitarnih organizacij oziroma pritok sredstev na fundacijo invalidskih in humanitarnih organizacij,« je prepričana Mirjam Kanalec, predsednica Sveta FIHO. Čeprav bo po mnenju predlagatelja, Ministrstva za finance RS, novi zakon prinesel liberalizacijo trga in večjo konkurenco in s tem tudi več prihodkov za državni proračun in organizacije, ki so upravičene do financiranja iz poslovanja panoge, so mnogi prepričani, da je to metanje peska v oči.

V novem predlogu je namreč zapisano, da bo minimalna stopnja koncesijske dajatve znašala 5 odstotkov. Po prepričanju Športne loterije bodo novi prireditelji na področju klasičnih iger na srečo, kamor spadajo tudi stave, v medsebojnem tekmovanju za pridobitev igralcev dvigovali denarne sklade za dobitke in stavne kvote, kar bo posledično negativ-

Tehnični pripomočki za osebe z izgubo sluha

Svetovanje
Izobraževanje
Dostopnost
Tehnični pripomočki
Rehabilitacija
Informiranje

Trgovina RehaSluh, vhod z Aljaževe ulice
Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

V trgovini RehaSluh si lahko ogledate in preizkusite tehnične pripomočke, namenjene osebam z izgubo sluha. Pripomočki, ki do zdaj niso bili na voljo v Sloveniji, so pa v tujini dobro sprejeti, so dostopni tudi v naši trgovini. Pripomočki so pametno zasnovani in povezljivi na različne načine, saj lahko med seboj povežete različne oddajnike in sprejemnike.

Toplo vabljeni na ogled in preizkus.

Za več informacij nas pokličite na številko: 01 500 15 00 ali nam pišite: dostopnost@zveza-gns.si

TP-0001 Elektronska varuška

Elektronska varuška – DBC16

Detektor otroškega joka lahko povežete s svetlobno kocko in/ali vibracijsko blazino. Naprava vas opozori, ko otrok joče več kot pet sekund. Omogoča dva načina občutljivosti za jok. Za kompletno delovanje potrebujete enega od svetlobnih/zvočnih indikatorjev (sprejemnik).

Elektronska varuška – VISIT BABY CRY BE1491

Skrb za zdravje in varnost vašega otroka je ena najpomembnejših stvari, ki jih počnete kot starši. To je popolnoma varna rešitev za spremljanje otrok za starše z izgubo sluha. Varuška vas bo obvestila takoj, ko vas bo vaš otrok kaj potreboval, tudi če spite ali ste nekaj sob stran.

TP-0002 Svetlobni zvonec

Vodotesni zvonec – SPE17

Detektor otroškega joka lahko povežete s svetlobno kocko in/ali vibracijsko blazino. Naprava vas opozori, ko otrok joče več kot pet sekund. Omogoča dva načina občutljivosti za jok. Za kompletno delovanje potrebujete enega od svetlobnih/zvočnih indikatorjev (sprejemnik).

Zvonec – SP14

Skrb za zdravje in varnost vašega otroka je ena najpomembnejših stvari, ki jih počnete kot starši. To je popolnoma varna rešitev za spremljanje otrok za starše z izgubo sluha. Varuška vas bo obvestila takoj, ko vas bo vaš otrok kaj potreboval, tudi če spite ali ste nekaj sob stran.

Detektor odpiranja vrat – DOF13

Detektor je nameščen na okvir vrat. Uporabnika opozori z utripajočimi in vibrirajočimi sprejemniki, ko se vrata odprejo. S tem se izognete presenečenju, ki ga povzroči vdor osebe, ki je niste slišali, v vaš delovni ali življenjski prostor. Za popolno delovanje potrebujete enega od svetlobnih/zvočnih indikatorjev (sprejemnik).

Oddajnik za domofon / domači zvonec – EMACINT18

Oddajnik je nameščen poleg vašega obstoječega zvonca ali domofona. Za popolno delovanje potrebujete enega od svetlobnih/zvočnih indikatorjev (sprejemnik).

Svetlobni zvonec – ECHOCHIME 300

Zvonec EchoChime300 je glasen in utripajoč brezžični sistem zvoncev na vratih. Deluje s pritiskom na zvonec. Druge dodatne naprave za opozorila omogočajo, da EchoChime300 postane večnamenska naprava za opozarjanje v vašem domu.

Svetlobni zvonec – VISIT DOOR TRANSMITTER BE1411

Priznani švedski proizvajalec Bellman že vrsto let proizvaja tehnične pripomočke za osebe z izgubo sluha. Odlikuje jih izvrsten dizajn in zelo nevpadljiv videz.

TP-0003 Videofon

Videofon – VDP19

Video portal je pritrjen neposredno na hišni vhod. Vključuje oddajnik zvonca in zaslon: melodija zvonjenja se prenaša na bliskavice in vibrirajoče sprejemnike. V bližini vrat je nameščen zaslon, na katerem vidite, kdo je pri vratih hiše. Vsebuje tudi video snemalnik.

TP-0004 FM sistemi

FM sistem – RT863

WILLIAMS AV

Je kompakten in preprost za uporabo, ponuja pa razširjen doomet do 80 metrov. Ima lahko berljiv LCD-zaslon s hitrimi pregledi stanja. R2863 se lahko uporablja z alkalnimi baterijami AA ali polnilnimi baterijami NiMH AA. Nova tehnologija omogoča različne možnosti mikrofona/slušalke/ovratnika in je idealna za uporabo pri podpornem poslušanju, turističnem vodenju in scenarijih simultanege tolmačenja.

Sistemi za skupine

Sistem za skupine – DIGIWAVE 400

WILLIAMS AV

Brezžični komunikacijski sistem Digi-Wave omogoča uporabnikom, da lahko istočasno govorijo in poslušajo druge. S svojim algoritmom frekvenčnih skokov prepreči motnje in je zelo varen način komunikacije. Sistem je sestavljen iz vsaj enega oddajnika in različnih kombinacij oddajnikov in sprejemnikov. Sistem je primeren za večje sestanke in predavanja.

TP-0006 Indukcijske zanke, prenosne indukcijske zanke

Indukcijska zanka – MEGALOOP PRO

Sistem ima vgrajen digitalni avdio pretvornik za povezavo s sodobnimi televizorji z uporabo digitalne optične izhodne vtičnice na televizorju. Preprosto ga je namestiti s priloženim kablom Toslink. Postavitev zanke je zelo preprosta in vsem uporabnikom slušnih aparatov zagotavlja prostoročno poslušanje televizije.

Prenosna indukcijska zanka – ECHO DESKLOOP

Je zmogljiv in prilagodljiv prenosni sistem slušne zanke in popolna izbira za pomoč osebam s slušnim aparatom na okencih upravnih enot, v knjižnicah, lekarnah itd. Vgrajeni mikrofoni zajame glas govorca, DeskLoop pa ga prenese v slušni aparat. Namestitev je preprosta, domet pa je dva metra, tako da je zagotovljena tudi zasebnost. Slušne zanke so eden najkakovostnejših načinov prenosa zvoka za uporabnike slušnih aparatov.

TP-0006 Brežžične slušalke

Brežžične slušalke – ATH-M50XB2

Brežžične naglavne slušalke zagotavljajo izjemno čist zvok v priročni brezžični zasnovi. Slušalke so poleg standardnega kodeka SBC združljive z visokokakovostnimi kodeki aptX in AAC za zagotavljanje vrhunskega zvoka prek signala bluetooth.

Brežžične slušalke – VOICE SELECTOR CONVERSE

Namenjene so jasnemu pogovoru v hrupnih prostorih. Ko smo pozorni na hrup v ozadju, se težko osredotočimo le na sogovornika in sledenje pogovoru postane nemogoče. Voice Selector Converse je majhna naprava, ki se brezžično poveže s slušalkami. Omogoča poslušanje brez večjega napora, saj samodejno izostri pomembne zvoke in utiša vse preostalo. Slušalke prav tako olajšajo pogovor.

TP-0009 Svetlobni/zvočni indikatorji – budilka

Bliskavica na električno vtičnico – FP19

Svetlobni in zvočni indikator, ki se neposredno priključi v električno vtičnico. Deluje z vsemi oddajniki Jenile. Za več udobja vsebuje različne melodije zvonjenja, ki jim je mogoče prilagoditi glasnost. Idealno je za ljudi z izgubo sluha. Vsaka barva pomeni različno vrsto opozorila (4 barve: rdeča – nujni primeri; zelena – zvonci in gumb za klic; modra – telefonski klici, osebni računalniki, mobilni telefoni in sistemi za spremljanje dojenčkov; bela – zaznavanje prisotnosti).

Svetlobna kocka – CBM19

Svetlobna kocka je prenosna, lahko jo odnesete seboj v kuhinjo, dnevno sobo, kopalnico. Je zelo trpežna in odporna proti udarcem – zdrži celo 100 kg! Tako kot bliskavica na električno vtičnico ima tudi svetlobna kocka 4 različne opozorilne barve.

Budilka z bliskavico – RLC20

Ko je čas, da vstanete, vas ta budilka zbudi z glasnim alarmom, utripajočimi lučmi in tresljaji vibracijskega ploščka. Je preprosta za uporabo in opremljena s pametno funkcijo, kot je nočna luč. Budilka ima velik zaslon in je primerna tudi za osebe s slabšim vidom.

Budilka – ECHO® POWERWAKE

Budilka je elegantna in trpežna z zmogljivim stresalnikom za posteljo; zvočni signal in bliskavica sta zasnovana tako, da vas prebudita iz najglobljšega spanca.

Svetlobni / zvočni indikator – VISIT FLASH BE1442

Sprejemnik lahko priključite na obstoječi zvonec, elektronsko varuško, detektor dima ali budilko. Bliskavico postavite na viden prostor v stanovanju. Sprejemnik deluje na baterije, bliskavica pa prek napajalnika. Komplet je povezljiv z dimnim alarmom Bellman.

Budilka – ALARM CLOCK PRO BE1580

Ko je čas, da vstanete, vas budilka zbudi z glasnim alarmom, utripajočimi lučmi in tresljaji vibracijskega ploščka. Je preprosta za uporabo in opremljena s pametnimi funkcijami, kot so nočna luč, rezervna baterija, telefonska vtičnica in zunanji sprožilni vhod.

TP-0010 Vibracijska budilka

Vibracijska budilka – WAKE N SHAKE VOYAGER

Potovalna ura z močnimi vibracijami in funkcijo osvetlitve zaslona. Ima zelo glasen alarm (2 nivoja, do 75 dB zvočnega tlaka na 1 meter).

TP-0011 Baterije za polžev vsadek

Baterije za polžev vsadek – RAYOVAC IMPLANT PRO

Rayovac Implant Pro+ je bil zasnovan posebej za naprave za večjo porabo moči in z namenom dolgotrajnega delovanja.

TP-0031 Dimni alarm

Detektor dima – DDFI20

Detektor dima je opremljen z zvočnim sistemom in bliskavico, ki se aktivirata ob zaznavi dima. Opozorilo se pošlje vsem vibrirajočim in svetlobnim sprejemnikom Jenile v domu. Ta detektor dima je posebej zasnovan za osebe z izgubo sluha. Je edini detektor dima, opremljen z opozorilno bliskavico, ki označuje, da je treba zamenjati baterije. Standardni detektor dima ne ščiti gluhih oseb, ki ne slišijo požarnega alarma.

Elektronska varuška – VISIT BABY CRY BE1491

Ta dimni alarm je del sistema pametnega doma Visit, ki vam pomaga zavarovati dom. Dim in tleči ogenj zazna v zgodnji fazi in pošlje alarm neposredno na vaš sprejemnik Visit, tako da se lahko pravočasno izognete nevarnosti.

Baterije za slušni aparat

Baterije za slušne aparate – RAYOVAC EXTRA ADVANCED

So najvzdržljivejše baterije za slušni aparat, ki ne vsebujejo živega srebra. Primerne so za vse sodobne slušne aparate. Optimizirane so za brezžične, bluetooth in MFI-naprave. Varen in natančen nanos tesnilne mase zagotavlja stabilnost celic in vzdržljivost v ekstremnih razmerah. 10A (rumene), 312 (rjave), 13 (oranžne), 675 (modre).

no vplivalo na osnovo za plačevanje davkov in koncesijske dajatve, iz katerih se financirajo invalidske, humanitarne in športne organizacije. Kot pravi Aleš Remih, predsednik sveta Fundacije za šport, koncesijske dajatve pri Loteriji Sloveniji trenutno znašajo povprečno 45 odstotkov, pri Športni loteriji pa 25 odstotkov. »Obe loteriji skupaj sta v lanskem letu ustvarili približno 180 milijonov evrov. Če bi bila koncesijska dajatev pet odstotkov, bi morali na slovenskem trgu ustvariti dodatnih 530 milijonov evrov prihodkov iz naslova tovrstnih iger, da bi obe fundaciji ostali na obstoječih koncesijah.« Zato smo na ministristvo naslovili vprašanje, zakaj je takšna sprememba potrebna. »Trenutno veljavni Zakon o igrah na srečo ne določa minimalne stopnje koncesijske dajatve za prirejanje klasičnih iger na srečo, temveč to prepušča vladi, ki ob dodelitvi posamezne koncesije določi odstotek koncesijske dajatve, ki jo mora plačati prireditelj. Koncesijske dajatve za posamezne klasične igre na srečo so tako za igre, ki jih prireja Loterija Slovenije, kot tudi Športna loterija trenutno določene v razponu od 25 do 45 odstotkov. Ureditev, ki ne opredeljuje minimalne stopnje koncesijske dajatve in tudi ne določa kriterijev za opredelitev višine stopnje koncesijske dajatve, ni primerna ne iz vidika predvidljivosti določanja teh dajatev kot tudi ne iz javnofinančnega vidika. Predlagana sprememba tako ne pomeni zniževanja koncesijskih dajatev, saj je stopnja koncesijske dajatve, ki jo določa, minimalna. Ob tem se določajo tudi kriteriji, ki jih bo morala pri določitvi stopnje koncesijske dajatve upoštevati vlada in med katerimi je, poleg finančnega predračuna posamezne klasične igre na srečo in poslovnega rezultata prireditelja v preteklem obdobju ter višine koncesijske dajatve pri drugih klasičnih igrah, tudi morebiten vpliv na financiranje invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij,« so zapisali v odgovoru.

Udarec za ranljive skupine

FIHO je lani od Loterije Slovenije prejel 16,5 milijona evrov in za letos sprejel finančni načrt v višini 18,5 milijona evrov, s katerimi bo prek razpisov več kot 60 humanitarnim organizacijam in 30 invalidskim organizacijam financiral številne programe, ki lajšajo tako življenje invalidov kot drugih ranljivih skupin

prebivalstva. Koncesijske dajatve in dividende, ki jih FIHO prejema od Loterije Slovenije, pa obsegajo 90 odstotkov vseh njegovih sredstev. »Osnovni namen FIHA ostaja vedno enak: sofinanciranje programov storitev invalidskih in humanitarnih organizacij. Letno FIHO pomaga prek 450 tisoč uporabnikom, posameznikom za večje vključevanje, za zmanjševanje socialne izključenosti, reševanja stisk posameznikov. Bojimo se zmanjševanja sredstev za sofinanciranje programov. Brez naložb se programi zelo težko izvajajo. Povedala bom kar iz prve roke: kako naj invalidske organizacije na primer ponujajo prilagojene prevoze, če nimajo za to prilagojenega kombija? In sredstva za nakup takega kombija prihajajo prav iz FIHA,« je pojasnila Mirjam Kanalec, predsednica Sveta FIHO. Če bo novi predlog zakona sprejet, bodo invalidske, humanitarne in športne organizacije po novem predvidoma dobile 30 odstotkov manj denarja za svoje delovanje, to pa bi seveda ogrozilo obstoj mnogih organizacij in celo njihovo izginotje iz slovenske socialne politike. Tudi predsednica uprave Loterije Slovenije Romana Dernovšek predvideva, da se bo okoli 30 odstotkov njihovega prometa prerazporedilo. Da bi koncesijske dajatve sploh ostale enake, bi morali Slovenci kupiti petkrat toliko iger kot danes. Zato predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) Borut Sever meni, da je novi predlog iger na srečo nesprejemljiv, z njim pa se strinja tudi predsednik uprave Športne Loterije Luka Steiner. »Koncesijskih dajatev bi bilo manj iz preprostega razloga. Osnovo za izračun koncesijske dajatve predstavlja razlika med neto vplačili v igro in izplačili. Izplačila so tisti segment, ki pomeni vračilo igralcem denarja za dobitke oziroma za v primeru stav za pravilne napovedi na bodoč, negotov dogodek. Torej, edina razlika med večjimi prireditelji bi lahko bila obljubljeni višina izplačil oziroma višina kvota, kar bi povečalo izplačila in zmanjšalo osnovo za izračun koncesijske dajatve.«

Referendum ni izključen

Ob tem je zanimivo, da sistema, v katerem bi sredstva igralcev za sodelovanje v klasičnih loterijskih igrah zbiralo več prirediteljev, ne poznajo nikjer v Evropi. Večina držav ima na tem področju mono-

Športna loterija

pol. Po mnenju Luke Steinerja, prvega moža Športne Loterije, bi ob sprejetju vladnega predloga dejavnost iger na srečo postala znatno bolj tvegana. »Ponujali bi se vse višji skladi za dobitke pri istih igrah, ponujali bi se vse bolj tvegani športni dogodki, kar bi seveda lahko povzročalo nekatere zelo merljive negativne učinke na področje iger na srečo.

Konkretno so to zasvojenost, pranje denarja, povečanje kriminalitete, ki je ne nazadnje pri športnih stavih specifična, tudi prirejanje športnih rezultatov. To pa so tiste stvari, ki povzročajo ekonomsko škodo celotni družbi in si jih seveda v Sloveniji ne želimo povečati.«

Predlog novele zakona o igrah na srečo je torej po mnenju ključnih deležnikov splošno gledano za Slovenijo škodljiv. Povzročil naj bi skokovit porast zasvojenosti z igrami na srečo, porast kriminala in pranje denarja, prirejanje izidov in goljufije. Uničil bo sistemsko financiranje slovenskih invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij, ki je danes lahko za vzgled mnogim državam. »Prinesel bo manj denarja tudi za slovenske občine, to je iz naslova davka od dobitkov, višjih od 300 evrov, ne nazadnje pa s to novelo država finančno gledano dela neposredno škodo tudi sama sebi,« je še dodala predsednica uprave Loterije Slovenije Romana Dernovšek.

Zato v invalidskih humanitarnih in športnih organizacijah pričakujejo, da bo vlada predlog zakona o igrah na srečo popravila in dopolnila, saj so prepričani, da bi bilo kakršno koli odpiranje trga loterijskih iger zelo škodljivo. Predsednik NSIOS Borut Sever ne izključuje možnosti referendumu, če z vlado ne dosežejo konsenza. ●

»VEČJA MOBILNOST IN DOSTOPNOST STA POT K VEČJI UDELEŽBI IN OPOLNOMOČENJU INVALIDOV V DRUŽBI«

PRISPEVEK ZA KONFERENCO

Anton Petrič

V čast mi je, da lahko nagovorim cenjene goste konference in z vami delim naše uspehe ob umestitvi slovenskega znakovnega jezika v Ustavo Republike Slovenije.

Republika Slovenija z ustavno spremembo priznava uporabnike znakovnega jezika in jezika gluhoslepih kot skupnosti z lastno kulturo, identiteto in jezikom. Povod za to pobudo so bile nekatere še neureje-

ne pravice gluhih, naglušnih in gluhoslepih. Izpostavili bi tri najbolj izstopajoče:

1. pobuda Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je ena najstarejših invalidskih organizacij v Sloveniji, da se v Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami vnesejo tudi gluhoslepi otroci, ni bila sprejeta,
2. gluhi otroci se še vedno ne učijo o svojem jeziku,
3. še vedno ni zagotovljenega systemskega vira za razvoj znakovnega jezika.

Ustavni zakon, po katerem se ustava dopolnjuje s pravico do uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika, je velik korak naprej pri uresničevanju človekovih pravic invalidov in zgleden primer uspešnega zagovorništva invalidskih organizacij.

Prav je, da se ob vpisu znakovnega jezika v ustavni zakon zahvalimo vsem, ki so gradili temelje te ustavne spremembe: gluhim, tolmačem, strokovnim delav-

cem v društvih, na Zvezi in v šolskih centrih. V tistem času in vse do danes so bili izredno pomembni tudi predstavniki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstva za kulturo.

Postopoma smo gradili sodelovanje s predstavniki Ministrstva za kulturo, ki z razpisi omogoča projekte v znakovnem jeziku. Znakovni jezik je vpisan v Register nesnovne kulturne dediščine, spisali pa smo tudi prvo slovnico slovenskega znakovnega jezika. Sodelovati smo začeli z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, z njim sodelujemo pri vsakoletni akciji Kretnja leta. Ustanovili smo znanstveno-raziskovalni Inštitut za slovenski znakovni jezik. Želimo si, da bo znakovni jezik predmet na vseh ravneh izobraževanja gluhih, kar je tudi naloga posebne delovne skupine na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Vlada je leta 2014 razglasila dan slovenskega znakovnega jezika; zahvaljujemo se takratni vladi, da je podprla to pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Uporaba znakovnega jezika se postopoma širi in uveljavlja na številnih področjih, tudi s pomočjo spoštovanih sodelavcev na ministrstvih za pravosodje, šolstvo, zdravje, javno upravo, Radioteleviziji Slovenija in še bi lahko našteval.

Žal pa vse to ni bilo dovolj za večje premike položaja in razvoja znakovnega jezika, zato je ekipa sodelavcev na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije s pomočjo prijateljev na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in ZRC SAZU spisala pobudo. Čeprav se je besedilo sprejema v Državnem zboru Republike Slovenije dopolnjevalo, ostaja nesporno dejstvo, da je bilo poslanstvo pobude skrb za jezik, gluhe in gluhoslepe.

Sledil je mednarodni posvet v Državnem svetu Republike Slovenije, kjer smo bili zelo veseli pozitivnih

odzivov varuha človekovih pravic in zagovornika načela enakosti.

Ustavna sprememba ni končni cilj. Svoje delo bomo nadaljevali tudi v prihodnje, zato smo veseli, da že prihaja do nekaterih večjih premikov. Predlog Nacionalnega programa za jezikovno politiko je potrjen, Inštitut za slovenski znakovni jezik pa ponuja roko sodelovanja.

S pomočjo Oddelka za prevajalstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani je spisan univerzitetni študijski program za tolmače znakovnega jezika.

Posebna zahvala gre Nacionalnemu svetu invalidskih organizacij Slovenije, Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Socialni zbornici Slovenije, ki vrsto let skupaj z nami sooblikujejo socialno in invalidsko varstvo.

Najlepša hvala vsem, da lahko skupaj z vami rišemo lepšo prihodnost. ●

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

 Facebook/spletnaTV

 Youtube/spletnaTV

 Livestream/spletnaTV

TOLMAČENJE ZNAKOVNEGA JEZIKA NA TELEVIZIJI IN DIGITALNIH MEDIJAH

📺 Dr. Matjaž Debevč

Pandemija covid-19 je v svetovnem merilu življenje spremenila vsem, še posebno pa gluhih in naglušnim, ki uporabljajo znakovni jezik. Kljub izjemno hudim negativnim zdravstvenim in tudi psihičnim posledicam je po drugi strani pandemija pozitivno vplivala na pomembnost in večjo vidnost tolmačev znakovnega jezika na televizijskem zaslonu. Tolmači so prevajali nujne informacije, ki so jih podajali državni organi v zvezi z ukrepi in reševanjem krize zaradi pandemije. Glede na ta pozitivni vpliv v zadnjem času opažamo tudi vse večji interes za učenje tolmačenja, združevanje tolmačev in izvajanje različnih učnih seminarjev za tolmače po vsem svetu.

Tako smo se udeležili zanimivega seminarja, že drugega po vrsti, z naslovom Tolmačenje znakovnega jezika na TV in v medijih (angl. Sign Language Interpreting on TV & Media, <https://www.mayadewit.nl/seminar2021>). Organizatorica seminarja je bila Maya de Wit, znana tolmačka iz Nizozemske, ki deluje tudi na področju prevajanja v mednarodno krettnjo. Je zelo aktivna članica Svetovne zveze gluhih (angl. WFD), Svetovne zveze tolmačev v znakovni jezik (angl. WASLI), Evropske zveze tolmačev v znakovni jezik (angl. EFSLI) in drugih organizacij.

Seminar je v celoti potekal na daljavo, in sicer po družbeni platformi Whova (<https://whova.com/>) skupaj z neposredno povezavo na videokonferenčni sistem Zoom (<https://www.zoom.us/>), ki ga uporabljamo tudi v Sloveniji. Platforma Whova je omogočala živahno razpravo tako v tekstovnem kot vizualnem načinu in seveda shranjevanje izročkov predavateljev, ki smo si jih lahko pozneje tudi podrobneje ogledali. Poleg tolmačenja v mednarodni znak so poskrbeli tudi za podnaslavljanje, za katero je na daljavo

skrbelo podjetje StreamText (<https://streamtext.net/>) iz ZDA. Prednost tega sistema, poleg znanega nizozemskega TextOnTop (<https://text-on-top.com/>), je v tem, da so lahko podnapisi posebej v spletnem oknu in jih lažje beremo za nazaj, če morda spregledamo kak del predavanja.

Organizatorji so imeli veliko dela, vendar je tehnologija delovala res brezhlibno in učinkovito, tako da smo bili udeleženci na koncu zelo zadovoljni. Vsega skupaj je bilo 117 udeležencev iz 34 držav, pri čemer jih je bilo največ, deset, iz najbolj oddaljene dežele, Nove Zelandije. Iz Slovenije smo bili trije udeleženci.

Predavanja so bila zanimiva in raznovrstna. Seznanili smo se predvsem s tehnološkimi dosežki in socialnimi ter družbenimi vidiki sedanjega položaja tolmačenja na televiziji in medijih.

Uvodoma je Maya de Wit, sicer sliščeča znanstvenica, poudarila splošno pomanjkanje izobraževanja za tolmače tako za slišče kot za gluhe, ki si želijo postati tudi uradni tolmači na televiziji. Naslednji izziv, ki ga vidi, je kakovost tega izobraževanja, saj tudi visoki standardi niso vedno zagotovilo, da bo tolmačenje na televiziji dovolj kakovostno, še posebno pri zahtevnejših besedilih.

Naslednji uvodni predavatelj je bil Paal Richards Peterson, gluhi direktor podjetja Gluhi mediji (Døves Media) iz Norveške. Dela kot prevajalec in producent in ima celo svojo spletno televizijsko stran (<https://dovesmediatv.no/>). Tudi on je poudaril, da so tolmači zdaj veliko bolj vidni, kot so bili pred pandemijo covid-19, in da se vidi velik napredek v tolmačenju in tudi povezovanju gluhih tolmačev s slišječimi tolmači. Opozoril je na delo svetovnih organizacij, kot so Svetovna zveza gluhih, ki opozarja na pomembnost tolmačenja znakovnega jezika za javne in nujne informacije, predvajane na televiziji in v drugih medijih. Predstavil nam je nekaj osnovnih napotkov za vizualno predstavitev, izbiro ustreznega tolmačenja in vedenje tolmačev pred kamero.

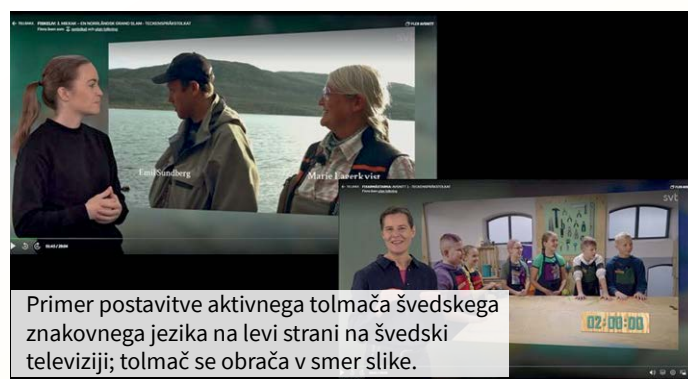
Kot zanimivost je omenil, da se tolmači na TV na Norveškem izmenjujejo na 15 minut, vendar so ugotovili, da za gluhe to ni najboljše, saj se morajo pogosto privajati na malenkost drugačne krettnje in tolmačevo telesno mimiko. Predlagajo, da bi en televizijski program tolmačil samo en tolmač največ

eno uro, kar je sicer tudi običajna praksa v Sloveniji. Poleg tega je predlagal, da bi tolmač na televiziji poskusil nakazovati na dogodek na zaslonu s premikom svojega telesa in rok v tisto smer. Na tem področju se sicer še vedno izvajajo raziskave, ki bodo pokazale, kaj je najboljša tako za tolmača kot za gluhe gledalce.

Zanimiva je bila razprava na temo, kdo je boljši tolmač na televiziji: je to gluhi tolmač, ki uporablja teleprompter (t. i. tekstovni boben), ali slišči tolmač? Ugotovili so, da je to bolj stvar razprave in presoje televizijske ekipe. Izbira je namreč odvisna od same vsebine, tako vizualne kot tekstovne, ter od razpoložljivosti in kakovosti tolmačev za neko področje vsebine.

Marta Bosch Balliarda iz Španije, slišča znanstvenica, ki dela kot učiteljica znakovnega jezika in se je specializirala za študij gluhih na univerzi v Barceloni, je predstavila izsledke svoje doktorske disertacije. Osredotočila se je na praktični del snemanja in produkcije televizijskih programov skupaj s tolmačem znakovnega jezika. Ugotovila je, da je treba paziti predvsem na ustrezno osvetlitev, kot kamere in velikost tolmača na zaslonu. Vsekakor tolmač ne sme biti premajhen in tudi ne prevelik. Po njenem ni dobro imeti obrobe okrog tolmača in predvsem ne nikakršnega prekrivanja tolmača, na primer s podnapisi ali reklamami. Za ozadje je ugotovila, da je najbolje imeti preprosto enakomerno sivo barvo ali kakšno drugo nevpadljivo ozadje, na primer modro barvo. Posebej pa je bila presenečena, da je večina gluhih v Španiji izbrala za želeno lego tolmača na levi in ne na desni, kot je to trenutno navada v večini držav. Predlaga, da se na tem področju opravijo še dodatne raziskave.

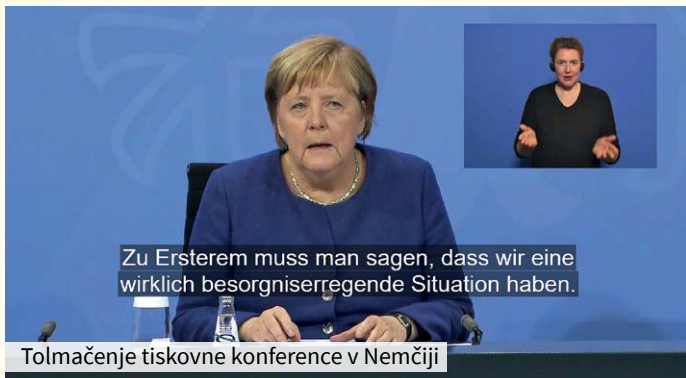
Podobno je ugotovila tudi Anna Flemming, prav tako slišča, sicer vodja ekipe za tolmače znakovnega jezika in podnapise na švedski televiziji, ki je predstavila njihovo raziskavo na temo postavitve tolmača na levo ali desno stran televizijske slike. Naredili so dva različna posnetka, enega s tolmačem na levi, drugega s tolmačem na desni in ju prikazali gluhim uporabnikom švedskega znakovnega jezika. Izsledki so bili zanimivi. Med 111 anketiranci se jih je okrog 60 % strinjalo s postavitvijo na levi, vendar jih je od tega 41 % dejalo, da si te postavitve vseeno ne želijo v vseh programih. Za desno postavitev se je opredelilo okrog 27 % gluhih. V njihovih oddajah se tolmač tudi obrača v smer slike. Na Švedskem so eksperimentirali tudi z dvema tolmačema hkrati, predvsem v programih oziroma v oddajah, v katerih je veliko dialogov. Kot zanimivost: v njihovem studiu za produkcijo in sestavljanje uporabljajo odprtokodno programsko opremo CASPARCG (<https://casparcg.com/>). To orod-

je uporabljamo tudi v Sloveniji, na Inštitutu za medijske komunikacije Univerze v Mariboru. Dodatno nam je Anna Flemming sporočila, da je na Švedskem sicer pretolmačeno okrog 5 % (približno 600 ur) švedskih programov. Za prihodnje leto pričakujejo povečanje na 5,5 %.

O izobraževanju sta v svoji sekciji spregovorila Irene Strasly in dr. Christian Rathmann, znanstvenika iz Švice in Nemčije. Predstavila sta svoja razmišljanja, da je visoka kvaliteta znanja tolmača za televizijo izjemno pomembna in da je to znanje treba tudi ustrezno preverjati v kakovostni izobraževalni organizaciji. Predstavila sta tudi evropski magistrski program za učenje znakovnega jezika (EUMASLI – European Master in Sign language Interpreting: <https://www.eumasli.eu/>) in skupni evropski ocenjevalni sistem za preverjanje znanja znakovnega jezika (angl. Sign languages and the Common European Framework of Reference for Languages). Pri tem se postavlja vprašanje, kako bi ta ocenjevalni sistem prenesli tudi v slovensko okolje, saj bi bil zagotovo koristen ne samo pri preverjanju znanja, temveč tudi za izboljšanje kakovosti prevodov v znakovni jezik in nasprotno.

Kot zadnja je nastopila Katja Fischer iz Nemčije, profesionalna tolmačka in aktivistka ter univerzitetna učiteljica znakovnega jezika. Je soustanoviteljica že omenjenega projekta EUMASLI, uči pa na univerzi v Hamburgu. V zadnjem času je postala zvezna tolmačka in je med drugim sodelovala tudi kot tolmačka na tiskovnih konferencah zdaj že nekdanje kanclerke Angele Merkel na nemških programih ARD in ZDF. Predstavila nam je svoje izkušnje pri tolmačenju na tiskovnih konferencah. Povedala je, da se za tiskovno konferenco pogosto uporabljajo tudi podnapisi na teleprompterju, vendar je govor veliko hitrejši kot običajno, zato je zanje zelo pomembno, da se tolmači že vnaprej seznanijo z vsebino. Ekipa, ki dela na tiskovnih konferencah, obsega od 10 do 15 tolmačev, od tega so trije gluhi tolmači. Eden izmed njih, dr. Christian Rathmann, se nam je tudi posebej predstavil.

Katja Fischer je posebej omenila nemške zakone, ki zahtevajo enakovreden dostop do informacij, in standarde, ki določajo kakovost tolmačenja v znakovni jezik. Prav tako je prikazala, kako so bili gluhi tolmači v nekaterih primerih uspešnejši in kvalitetnejši za gluhe uporabnike znakovnega jezika. Pokazali so tudi uporabo grafičnega teleteksta, ki se s kratico imenuje HbbTV. Ta pomeni platformo, s katero lahko uspešneje prikazemo barvne podnapise in video s tolmačem znakovnega jezika. Grafični teletekst HbbTV sicer ponuja tudi slovenska televizijska hiša RTV Slovenije, vendar jo žal lahko spremljamo samo prek običajne televizijske antene (v načinu DVB-T). Naši kabelski ponudniki v Sloveniji tega žal še niso vključili v svojo ponudbo.

Za konec se nam je organizatorica Maya de Wit zahvalila za aktivno sodelovanje in nas povabila, da se prihodnje leto udeležimo tretjega seminarja. Pri tem je izrazila upanje, da se bomo takrat lahko vsi videli v živo.

Za konec lahko povzamemo, da bi bilo glede na sedanje razmere zelo zanimivo narediti raziskavo, v kateri bi lahko preverili, kam in kdaj pravilno postaviti tolmača na televizijskem zaslonu in koliko tolmačev je lahko hkrati na njem. Dodatno bi bilo treba še preveriti, katere so tiste vsebine oziroma programi, kot so filmi, dnevne novice, oddaje z veliko dialoga, risanke in drugo, v katerih bi bilo bolje, da je tolmač na levi oziroma desni strani. Tudi kulturno ozadje bi bilo dobro preveriti, saj zagotovo ni vseeno, kako izvajamo produkcijo v arabskih državah, Aziji, vzhodni in zahodni Evropi in seveda tudi drugje. Prav tako bi bila zanimiva raziskava o tem, kako gluhi z očmi preletavajo zaslon, če so na njem hkrati video slika oddaje, tolmač ali celo dva tolmača in podnapisi skupaj. Idej za raziskave in napredek na tem področju je seveda še več. Vsekakor pa so pri tem vidni veliki premiki, kar pomeni, da gluhi in naglušni že imajo na voljo – in bodo še dobili – vse več možnosti za kakovostno integracijo v delovno, družbeno in izobrazbeno okolje. ●

DRUGI FORUM GLUHIH ŽENSK

✎ Daša Peperko, Valerija Škof

Oktoberja je Združenje gluhih državljanek in solidarnosti iz Francije pripravilo drugi forum gluhih žensk. Udeležili sta se ga po dve predstavnici iz vsake države, ki je včlanjena v Evropsko zvezo gluhih oziroma je iz Evrope. Tokrat se je Slovenija pridružila forumu, ki je potekal po aplikaciji Zoom, predstavnici naše države pa sva bili Valerija Škof in Daša Peperko.

V forumu smo se pogovarjali o pravicah gluhih žensk, feminizmu in sestrstvu – sodelovanju med ženskami. Naslov glavne teme letošnjega srečanja na forumu gluhih žensk pa je bil Od zavedanja do emancipacije (enakopravnosti žensk). Dotaknili smo se tem, kot so enakopravnost spolov, dostopnost za ženske, opolnomočenje žensk in kako ustanoviti združenje oziroma odbor za ženske. Večina evropskih držav ima združenje, skupino ali odbor žensk, v katerem organizirajo različne dogodke in programe za ženske ter hkrati skrbijo tudi za enakopravnost žensk oziroma dostopnost za gluhe ženske.

Na srečanju drugega foruma gluhih žensk nas je ob dopoldanskem odprtju pozdravila Louise Danielsson, članica Evropske zveze gluhih in delovne skupine EUD, ki skrbi za enakopravnost spolov. Predstavnica nam je raziskavo, ki jo je izvajala v imenu Evropske zveze gluhih, o tem, kakšna je razlika v številu žen-

skih in moških zaposlenih v nacionalnih organizacijah gluhih po Evropi, včlanjenih v Evropsko zvezo gluhih. Alba Prado iz španske konfederacije gluhih je predstavila pravice gluhih žensk v Španiji in način, kako ubraniti njihove pravice. Priložnost smo imeli izvedeti, kako poteka projekt Justisigns2 na Irskem, ki se bolj posveča razvoju znakovnega jezika in nasilju nad ženskami. Raziskali so, kakšne kretnje se v slovarju uporabljajo za različne oblike nasilja, ki se v kakršni koli obliki izvaja nad ženskami. Njihov namen je ozavestiti ženske o oblikah nasilja, pa tudi organizacije in osebe, ki delajo z gluhih, ki so po navadi vpleteni v proces vse od prijave zlorab do zaključka prijav. Pojavila se je tudi razprava o tem, kakšne pravice imajo ženske ob pojavu pandemije covid-19 oziroma ali so se pojavile večje stiske in borbe v teh težkih razmerah ter hkrati, kako ublažiti njihove posledice.

Naslednji dan smo se bolj pogovarjali o opolnomočenju in tem, kako opolnomočiti ženske. Po predavanju smo imeli delavnico, na kateri smo razpravljali, kako lahko opolnomočimo ženske in kakšni izzivi se lahko ob tem pojavijo. Nekatere države še nimajo odborov, skupin ali organizacij za ženske,

zato so izrazile potrebo in željo, da bi jih države, ki jih že imajo, na podlagi svojih izkušenj podprle na njihovi poti ustanavljanja takih organizacij in odborov za ženske. Tako smo tudi zaključili letošnji forum gluhih žensk, ki nas je ob zadnji predstavitvi z naslovom Kako ustanoviti organizacijo oziroma odbor za ženske spodbudil in podprl, da se v Evropi povežemo in si izmenjujemo različne izkušnje in znanja, ki jih ima vsaka država.

Med forumom gluhih žensk so se pojavljala tudi vprašanja, kakšen je položaj gluhih žensk v Sloveniji in ali se te zavedajo svojih pravic. Prav forum naju je spodbudil k aktivnemu razmišljanju o tem položaju, tako da upava, da bomo lahko v Sloveniji začeti ukrepati v tej smeri. Tako že načrtujemo srečanje gluhih žensk, s katerimi se želimo skupaj pogovarjati o tem, kako se kot gluha ženska počutimo doma, v službi, družbi, javnosti in kje so meje naše zmogljivosti, kako poskrbeti zase, kako biti zadovoljne same s seboj, kako pokazati in dokazati svoje sposobnosti ter kako peljati življenje, delo, starševstvo, gospodinjstvo in še marsikaj. Zaključujemo pa z mislijo, da »žensk nikoli ne bi smelo biti strah pokazati svojega znanja in pogleda na svet«. ●

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24
 1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

Aktivnosti za naglušne v DGN Ljubljana

✎ Elvis Jašić

Zaradi novega koronavirusa smo srečanja naglušnih v letu 2021 začeli šele v aprilu. Prvo srečanje je potekalo 22. aprila po Zoomu. Ob pogledu drug na drugega se je vsem navzočim narisal nasmešek na ob-

razu. Bili smo veseli drug drugega, čeprav smo se z nekaterimi videli prvič. Na tem srečanju smo se pogovarjali o vsakdanjih težavah, trenutnih razmerah in temah, ki bi jih lahko imeli na naslednjem srečanju.

Na drugem srečanju naglušnih članov društva po Zoomu nam je predavatelj Franci Urankar iz podjetja AUDIO BM predaval o slušnih aparatih in nekaj malega tudi o tehničnih pripomočkih.

Naslednje srečanje je že potekalo v prostorih Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, kamor smo povabili gostjo, asist. Tino Mlinarec, dr. med. spec. orl., ki nam je predstavila problematiko tinitusa. Predstavitve je bila res odlična, ker smo izvedeli veliko zanimivih in koristnih informacij o sluhu, med drugim tudi, da se kakršen koli vaskularni dogodek najprej odraža prav na ušesih. Zelo pomemben podatek je tudi ta, da je zdravljenje tinitusa najuspešnejše v prvih treh mesecih po njegovem pojavu.

Na četrtem srečanju smo v društvu gostili Mirka in Martina Robba iz podjetja Posluch za sluh. Predstavila sta nam naprednejše rešitve na področju slušnih aparatov in implantatov. Tako smo se seznanili z najnovejšimi procesorji tipa Nucleus 7 in Cansor 2, z brezžičnimi pripomočki podjetja Cochlear, ki omogočajo bimodalnost, se pravi poslušanje, pri katerem ima oseba v enem ušesu slušni aparat, v drugem pa polžkov vsadek. Predstavila sta tudi napredni slušni aparat Resound Enzo 3D, ki ga odlikujejo povezljivost z napravami z operacijskim sistemom android, zaznavanje slušnega okolja in filtriranje zvokov. Na tem predavanju smo tudi prvič izvedli sprotno podnasla-

vljanje, nad čimer so bili vsi navzoči zelo navdušeni. Tako so lahko spremljali celotno predstavitve in tudi vprašanja posameznikov.

Na petem srečanju so se sestali naglušni člani društva, kjer so lahko podali predloge za program 2022.

Zadnje srečanje je bilo v četrtek, 14. 10. 2021, ko smo gostili Anamarijo Tivold Plevel, univ. dipl. prav., predstavnico ZPIZ-a, iz sektorja za zavarovanja. Predavanje je bilo zelo uspešno prav zaradi tematike, ki je bila za člane zelo pomembna. Gostja nam je predstavila vsebino glede prištete dobe (tako imenovane beneficirane dobe) in invalidnine na podlagi telesne okvare (TO). Izvedeli smo, kako poteka celotna procedura, od oddane vloge za invalidnino na podlagi TO do potrditve oziroma priznanja te pravice zavarovancu, kdaj začne veljati priznana pravica in višina invalidnin. Koristna informacija je bila tudi, da je od 7. 8. 2021 spet mogoče pridobiti priznanje za invalidnino za TO, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela. Prav tako smo izvedeli pomemben podatek, da bo, če vlogo za invalidnino vložimo do 31. 1. 2022, invalidnina priznana in izplačana od 7. 8. 2021 dalje, če bo vloga vložena pozneje, se pravica prizna od dneva nastanka TO, izplačilo invalidnine pa je maksimalno od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in za šest mesecev nazaj, če je TO takrat že obstajala. Seznanili smo se tudi s predpisi v zvezi s TO in pogojih za pridobitev invalidnine na podlagi določenega odstotka TO. Višina zneska invalidnine je odvisna od tega, ali je poškodba nastala pri delu (poklicna bolezen) ali izven dela. Višina izplačil pa znaša od 29,80 evra do 102,17 evra na mesec.

Naslednje predavanje bomo nadaljevali in tudi končali s podobno tematiko, ki je prav tako pomembna za vsakega delavca, to pa sta invalidnost in upoko-
jitev. ●

IZ SVETA TIŠINE

Šola za starše v DGN Ljubljana

✉ Valentin Jenko, Dr. Andreja Poljanec

Dr. Andreja Poljanec

Kako in kdaj se je rodila ideja o šoli za starše?

Ideja o pomoči gluhim staršem in njihovim otrokom se je rodila ob zavedanju posebnega in zahtevnega socialnega in čustvenega položaja predvsem sliščih otrok v družinah z gluхими starši. V preteklosti, ko znakovni jezik še ni bil priznan tako, kot je to danes, okrnjeno pa je bilo tudi zavedanje otroških potreb in pomena rahločutnosti, so morali sliščiji otroci gluhih staršev že zgodaj prevzemati vloge odraslih. Gluhi starši niso imeli potrebnih pravic, področje gluhih je bilo urejeno preskromno, zato so morali staršem pri komunikaciji s svetom pomagati kar otroci. Takrat je bilo to nekako »normalno« in to se je zdela optimalna rešitev. V resnici pa se zdaj zavedamo, da so bili ti otroci zato prikrajšani za sproščeno in neobremenjeno otroštvo. Prevzemali so veliko prezahtevne vloge in prezgodaj so odrasli. Kljub razvoju prepoznavanja potreb gluhih in zagotavljanja določenih pravic ter umestitev znakovnega jezika med uradne slovenske jezike pa gluhi starši prav zaradi komunikacijske oviranosti še vedno nimajo dovolj kakovostnega in primernega dostopa do informacij, spoznanj in veščin predvsem na področju čustvenih procesov, starševstva in partnerskih odnosov.

Na drugi strani pa je rojstvo gluhega otroka velik stres in izziv za sliščee starše, večina gluhih otrok pa se rodi prav sliščim staršem.

Osnovna motiva sta bila torej sočutje in zavedanje, da je treba to vrzel zapolniti s strokovno pomočjo – v obliki šole za starše.

Dejavnosti za pomoč gluhim staršem so v društvu sicer potekale že pred leti, vendar takrat brez sodelovanja strokovnjaka za družinsko in zakonsko terapijo. Leta 2020 smo k sodelovanju povabili dr. Andrejo Poljanec z Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani. Zaradi pojava koronavirusa so aktivnosti sprva potekale s krajšimi video prispevki s tolmačenjem v znakovni jezik. Strokovno delo smo na različne načine nadaljevali tudi v letošnjem letu. Ob zaprtju smo po spletu izvajali svetovalne pogovore za sliščee starše otrok z izgubo sluha, ko pa se je epidemija umirila, smo začeli skupinska srečanja za gluhe starše.

Katere vsebine obravnava šola za starše?

S prvimi video vsebinami, ki so bile objavljene na našem profilu na Facebooku, smo želeli gluhe ozaveščati in opolnomočiti s predstavitvijo in razlaganjem vsebin, kot so stres, stiske starševstva, partnerski odnos, gluhoti v družini. Objava video posnetkov, prevedenih v znakovni jezik, ki jih je pripravila dr. Andreja Poljanec, je sicer dosegla veliko večje število ljudi, kot če bi aktivnosti izvajali v živo, česar smo veseli. Vendar je zelo dragoceno, če starši lahko s terapevtom vzpostavijo tudi živ in pristen stik v skupini, ki ponuja varen in sproščen prostor, ki ima svojo čustveno dinamiko in v kateri lahko udeleženci iskreno in brez strahu izpostavijo svoje stiske, pomisleke ... Ob tem se med seboj povežejo in tako spodbujajo. Vsako srečanje je zato dragoceno in prinaša možnost za nova spoznanja in osebno rast.

Katere so posebnosti šole za gluhe starše?

Glavna posebnost je, da je poleg voditelja in staršev na srečanjih skupine vedno navzoč tudi tolmač. Njegova prisotnost je zaradi komunikacije nujna, obenem pa se prav zato pojavi vprašanje zaupanja. Gluhi v skupini morajo zaupati tudi tolmaču, ki bo za strokovnjaka prevajal vse, kar bodo gluhi delili v skupini. Sprva je to pomenilo izziv in skrb, toda veseli in hvaležni smo, da so starši tolmačko zelo lepo sprejeli in so na srečanjih skupine povsem sproščeni in iskreni.

Druga stvar, ki jo lahko poudarimo, pa je poglobljeno spoznanje, da so gluhi na področju starševskih veščin resnično prikrajšani; da torej obstaja resničen primanjkljaj, ki je zagotovo tudi posledica komunikacijske oviranosti, zaradi katere nimajo dostopa do sodobnih vsebin na področju čustvovanja, pomena

rahločutnosti, čuječnosti, samozavedanja ... To zavedanje je izziv za vztrajanje na poti zmanjševanja razlik pri dostopnosti teh vsebin med slišječimi in gluhi mi starši.

Če starši na srečanje pripeljejo otroke, v društvu poskrbimo tudi za njihovo varstvo. Ves čas, ko poteka srečanje s starši, je z otroki ena odrasla oseba. Igrajo se razne zabavne in družabne igre, zato jim ni dolgčas.

Kakšni so načrti za naprej?

Šola za starše, kakor smo jo začeli izvajati v DGN Ljubljana, je novost v naših posebnih socialnih programih, zato je nekaj novega tudi za naše člane. Je

še »nepoznano ozemlje«, ki čaka, da ga skupaj raziščemo, ovrednotimo, spoznamo in osvojimo. Je prvi korak na poti k cilju. Morda je za zdaj še majhen, a je obenem velik. Želje so v glavnem usmerjene v to, da bi čim več gluhih staršev navdušili za zavedanje pomena rahločutnosti in empatije v odnosih z otroki ter med starši, za zavedanje pomena škodljivosti fizičnega in/ali psihičnega nasilja nad otroki ter za zmanjševanje strahov in nemoči pri starševstvu. S temi spoznanji bo bolje poskrbljeno za zdrav in poln razvoj njihovih otrok, staršem pa bodo taki odnosi prinesli več zadovoljstva, veselja in tudi ponosa, da jim je uspelo. ●

VIRUS

*Svet je doživel pravi šok,
ko je virus šel v napad,
kjer se širil je po svetu
brez usmiljenja ...
Virus je blokiral Svet!*

*V Svetu je nastala panika
za življenje ...
Borimo se v strahu ...
za preživetje ...
Svet se mora spremeniti ...*

*Virus – nevaren, neusmiljen
in zmagovalec ...
Opozorilo,
da moramo spremeniti svet.
Virus neusmiljeni,
se širi po svetu okuženi virus,
virus neusmiljeni ...*

*Svet se je prebudil,
resnica,
kulturni šok,
življenje se je ustavilo ...
To je opozorilo,
Svet!*

*Svet se mora spremeniti,
virus – neusmiljen in
zmagovalec.
Hvala ti, Virus!*

 Dunja Hrvatin

REPA VELIKANKA

GLEDALIŠKA PREDSTAVA ZA OTROKE V SLOVENSKEM ZNAKOVNEM JEZIKU

📺 Elvis Jašič, DGN Ljubljana

Iz gledališke predstave »Repa velikanka«; foto: DGN Ljubljana

V torek, 14. 12. 2021, smo v Domu kulture Kamnik pripravili predstavo v znakovnem jeziku z naslovom Repa velikanka. Začetek zgodbe prikazuje delavna dedka in babico, kako trdo garata na njivi, na kateri sadita repo in jo iz dneva v dan opazujeta, kako raste in raste. Mala repica naposled zraste v ogromno repo velikanko. In ker je tako velika, da je niti močni dedek ne zmore izpuliti iz zemlje, pokliče na pomoč še babico. Ker še vedno ne gre, babica pokliče na pomoč vnukinjo, vnukinja svojega kužka, kuža mačko, mačka miško in na koncu jim le uspe izpuliti gromozansko repo velikanko. Šele s skupnimi močmi jo lahko izvlečejo. V tej zgodbi med seboj sodelujejo babica, dedek in vnukinja, ki simbolizirajo družino,

pa tudi največji naravni sovražniki, kot so mačka, pes in miška.

Nauk zgodbe temelji na skupnem sodelovanju, kajti v slogi je moč, in če je naloga še tako zahtevna, se jo s skupnimi močmi da opraviti. Zgodba nas nekako spominja tudi na dolgotrajno prizadevanje gluhih za vpis znakovnega jezika v ustavo RS, do česar je po številnih prizadevanjih končno prišlo letos.

Ob zaključku predstave o repi velikanki je otroke obiskal tudi dedek Mraz. Prinesel jim je zvrhan koš daril in jim obljubil obdarovanje tudi prihodnje leto, če bodo le ostali še naprej tako pridni. Izvedbo predstave sta sofinancirali Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS in občina Kamnik. ●

BISERNA POROKA ZAKONCEV IVANJŠIČ

Valerija Škof

Jožica in Ivan na biserni poroki; foto: osebni arhiv

Jožica Ivanjšič je bila stara enajst let, ko je prvič prestopila prag šole Zavoda za gluhe v Ljubljani, Ivan pa štirinajst. Po končanem izobraževanju se je Jožica zaposlila na zavodu kot pomočnica v kuhinji, tam je stanovala in delala pet let. Delala je od petih zjutraj in poskrbela za 150 otrok, tako da jih je ob šestih zjutraj zbudila, jim pomagala, da so se oblekli in zavezali čevlje, si umili zobe in obraz, in jim kdaj zašila tudi kak gumb. Pospremila jih je v jedilnico, da so pojedli zajtrk in odšli k pouku. Ves dan, vse do večera, je šivala. Otroci so šli ob osmih spat, sama pa je delo končala ob devetih zvečer. Otroci so jo imeli radi. Ivan pa je tedaj delal kot pleskar in stanoval v župnijskem domu v Ljubljani.

Ljubezen med njima je vzklila, ko je bila Jožica stara 25 let, Ivan pa 23. Dve leti poznanstva sta sklenila s skromno poroko brez poročnega slavlja. Poročila sta se 29. julija 1961 v Ljubljani. Priči sta bila njuna sodelavca.

Po poroki sta se preselila v Maribor. Spominjata se, da sta šla z vlakom obiskat sestro, in ker nista imela kje spati, jima je sestra ponudila prostor v zgornjem stanovanju; ker nista imela stranišča in umivalnika, sta ju morala deliti s sestrično družino v spodnjem delu stanovanja. Tako sta živela štiri leta in pol, potem je Ivan od tovarne TAM, kjer je delal kot avtoličar, dobil dvojnopol sobno stanovanje.

V zakonu se jima je leta 1965 rodila hči Romana, štiri leta pozneje pa Zlatica. Jožica po rojstvu prve hčerke ni imela varstva zanjo, zato se je kmalu odločila, da bo ostala doma in postala gospodinja. Pred tem je štiri leta in pol delala v podjetju Bodočnost kot šivilja.

Jožica in Ivan sta se v življenju borila sama, brez pomoči drugih. Tako je žena Jožica skrbela za obe hčerki in gospodinjstvo, mož Ivan pa je delal v TAM-u in sam služil kruh za družino, zato je po službi vsak dan do večera hodil še dodatno delat.

V tistem času ni bilo nobenih pripomočkov ali tolmačev in pri vsem sta se morala znajti sama. Kako gluha mama sliši otrokov jok? Jožica se je znašla tako, da je bil otrok na sredini postelje in sta lahko čutila, ko se je premikal in se zbudil. Za roko ga je držala, da bi potem vedela, da joče. Sicer pa sta se z otrokoma sporazumevala v govoru in kretnji; obe hčerki sta bolj kretali in se pozneje naučili govoriti.

Ponovitev poročne zaobljube; foto: osebni arhiv

Mlajša hči Kaja Zlatka Frangež pravi, da je na svoja starša zelo ponosna, ker sta imela predvsem zaradi gluhotе zelo težko življenje. Takrat ni bilo tolmačev, zato sta ju s sestro večkrat spremljali, večkrat pa sta tudi slišala opazke, da sta njuna starša neumna, ker kretata. Spominja se, da je bila mama zelo stroga, ker se je bala, da bi, ker z očetom ne slišita, hčerki zašli v slabo družbo, tako da je na obe zelo pazila. Očeta pa sta malo videli, ker je vedno delal od jutra do večera. Zato sta bili vedno ob sobotah in nedeljah več z očetom, vsako leto pa so šli skupaj za en mesec na dopust. Ves mesec so bili skupaj in potovali, se najlepših časov svojega otroštva spominja Zlatka.

Letos julija sta Jožica in Ivan praznovala biserno poroko, to je šestdeset let zakonske zveze. Ponovila sta poročno zaobljubo.

Ivan se je spomnil njune preproste poroke in bil navdušen nad slavljem ob 60. obletnici, ker sta hčerki

sami za vse poskrbeli in je prišlo veliko ljudi. Z Jožico pa sta nam zaupala, da je za dolgo in uspešno zvezo pomembno, da se zakonca spoštujeta in si pomagata po najboljših močeh.

Zdaj sta oba v pokoju in skupaj uživata v vsakem trenutku. Jožica se spominja težkega življenja, zdaj pa sta skupaj zadovoljna in brez skrbi, dobivata lepo

pokojnino. Mož Ivan vsako jutro skuha kavo, popoldne iz doma prinesejo kosilo, za večerjo pa sama skuha kaj malega. Pogosto se vidita z obema hčerkama in njunima družinama, sta pa tudi stara starša dveh vnukov.

Jožici in Ivanu želimo, da skupaj živita zdravo in srečno še veliko let. ●

ČESTITKA

☒ Skupina za samopomoč DGN Pomurja – Murska Sobota in preostali člani DGN Pomurja – Murska Sobota
Društvo gluhih in naglušnih pomurja Murska Sobota; Staneta Rozmana 11/a, 9000 Murska Sobota
T, F: +386 2 521 11 51 | @: dgnpms@siol.net

V septembru smo člani in članice samopomočne skupine in vodstvo društva v prijetnem ambientu Gostilne Lovenjak v Polani pri Murski Soboti praznovali častitljivi 90. rojstni dan naše drage članice in prijateljice Marije Celec.

Draga Marija!

*Lepote polna je življenja cesta,
če gledaš luč, naj v srcu ti gori,
resnici in dobroti bodi zvesta,
še na mnoga, mnoga zdrava
in srečna leta!!!*

*Ob tvojem osebnem prazniku ti želimo še
obilo zdravih let, da bi bila še dolgo med nami
in se družila z našo skupino in našimi člani!*

ZAUPANJE

*V življenju je pomembno zaupanje,
gre za življenje, ljudsko pravico,
veselje,
delati, resnico povedati
in priznati napake – za odpuščanje,
sprejeti opravičilo in živeti naprej ...*

Moder človek postane srečen ...

☒ Dunja Hrvatin

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni zanje.

Prejemanje SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – ime in priimek *

Mobilna tel. številka
(vpisati brez presledkov in ločil) *

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samostojno odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni

prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je posredoval ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov. Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

Koledar državnih prvenstev gluhih za leto 2022

ŠAH
posamično in ekipno

19. 2. 2022

DGN Pomurja Murska Sobota,
Hotel Zvezda

BADMINTON
M/Ž

5. 3. 2022

DOZIS Dolenjske in Bele krajine,
Športni center Livada Novo mesto

BOVLING
posamično/dvojice

19. 3. 2022

DGN Ljubljana,
Bowling center BK 300

ODBOJKA

2. 4. 2022

DOOS Celjske regije,
Center srednjih šol Celje ali
OŠ Ljubecna

BOVLING
trojice

23. 4. 2022

MDG Ljubljana,
Bowling center BK 300

DVORANSKI NOGOMET

21. 5. 2022

MDGN Slovenske Konjice,
Športna dvorana Slovenske Konjice

BALINANJE
posamično

28. 5. 2022

AURIS Kranj

ORIENTACIJSKI TEK
M/Ž

11. 6. 2022

MDGN Velenje

BALINANJE
dvojice

18. 6. 2022

DGN Ljubljana

ŠPORTNI RIBOLOV

2. 7. 2022

DGN Severne Primorske,
jezero Vogršček

KOŠARKA
3 x 3

julij 2022
(vezano na
KZS streetball
tekmovanja)

v sklopu KZS streetball turnirjev

ODBOJKA NA MIVKI
M/Ž

27. 8. 2022

DGN Južne Primorske,
Rekreacijski park Koper

BALINANJE
ekipno

10. 9. 2022

MDG LJUBLJANA